

POPULAȚIA

DEFINIȚII ȘI INDICATORI

Toți cei interesați să cunoască noțiunile de bază despre fertilitate, mortalitate și mișcarea populației, găsesc în Ghidul „**Populația - definiții și indicatori**” o sursă de referință în domeniul demografiei.

Population Reference Bureau
1875 Connecticut Avenue, NW, Suite 520
Washington, DC 20009-5728 USA
202-483-1100
popref@prb.org www.prb.org

Republica Moldova

str. 31 August 131, et. IV
or. Chișinău, MD 2012
tel.: 22-00-45; 21-40-02;
fax: 21-40-03
e-mail: unfpa@un.md;
www.unfpa.md, www.unfpa.org

POPULAȚIA

Definiții și Indicatori

Ghid pentru jurnaliști,
politicieni, profesori,
studenți și pentru toți cei
interesați de demografie

POPULAȚIA

Definiții și Indicatori

Arthur Haupt și Thomas T. Kane

Traducere și adaptare după
“Population Handbook”

Ediția a 5-a

Population Reference Bureau
Washington, DC

Editor: **UNFPA (Fondul ONU pentru Populație)**
oficiul din Republica Moldova

Copyright © 1978, 1998, 1991, 2004
Din partea Population Reference Bureau
Ediția a cincea
Publicată în SUA
A 11-a tipărire, 2004

**Biblioteca
Congresului** Haupt, Arthur, 1945 -
Population Reference Bureau's Population Handbook
(Ediția a cincea)

**Date
catalogare
publicații**
1. Populația - Ghiduri, manuale etc.
2. Demografie - Ghiduri, manuale etc. I. Kane
Thomas T. 1951 - II. Population reference Bureau
III. Titlu. IV. Titlu: Population Handbook.
HB871.H357 1991 304.6'02'91-66596
ISBN 0-917136-12-8

**Alte ediții
apărute** Population Handbook a fost publicat de PRB în opt limbi,
inclusiv română, engleză, franceză, spaniolă și chineză.

Population Reference Bureau
1875 Connecticut Ave., NW, Suite 520
Washington, DC 20009-5728 U.S.A.
Tel: 202-483-1100
Fax: 202-328-3937
E-mail: popref@prg.org
Website: www.prb.org

CUPRINS

Capitolul 1	Despre populație	7
Capitolul 2	Structura pe vârste și sexe.....	11
Capitolul 3	Fertilitatea	20
Capitolul 4	Factorii de influență ai fertilității.....	31
Capitolul 5	Mortalitatea	35
Capitolul 6	Morbiditatea	45
Capitolul 7	Nuptialitatea	48
Capitolul 8	Migrația	51
Capitolul 9	Rasa și etnia.....	53
Capitolul 10	Gospodăriile și familiile.....	55
Capitolul 11	Urbanizarea și distribuția.....	57
Capitolul 12	Mișcarea populației	60
Capitolul 13	Populația și politicile în domeniu	69
Anexe	Sursele și disponibilitatea datelor.....	72
	Glosar.....	75
	Dicționar trilingv de termeni demografici.....	88
Casete	Instrumentele demografiei.....	8
	Calculul ratei totale de fertilitate.....	25
	Cum se lucrează cu tabela de mortalitate.....	44

Ghidul “**Populația - Definiții și indicatori**” este versiunea adaptată pentru Republica Moldova a *Population Handbook* publicat de PRB. De la prima sa apariție în 1978, *Population Handbook* a apărut în opt limbi și a facut înconjurul lumii. A fost folosit de mii de profesori și studenți în domenii cum ar fi: sociologie, geografie, studii de urbanism. Jurnaliștii recurg la acest ghid de specialitate pentru a scrie articole despre populație, iar politicienii și specialiștii în planificare îl utilizează ca referință pentru definirea indicatorilor (rate, rapoarte) și a conceptelor demografice. Înțelegerea implicațiilor largi ale schimbării populației este importantă pentru decidenți și pentru cei care informează asupra schimbărilor demografice pe plan mondial.

"Așa cum dezvoltarea eficientă depinde de buna cunoaștere a resurselor naturale și a celorlalte resurse, tot așa, planificarea dezvoltării depinde de buna cunoaștere a structurii, creșterii și mișcării populației." (21 mai 1975)

Rafael Salas
Director Executiv (1969-1987)
Fondul ONU pentru Populație

Fiecare dintre noi este membru al unei populații, iar factorii acesteia au un impact asupra multor aspecte ale vieții - de la locul în care trăim până la prețurile pe care le plătim pentru bunuri și servicii. Preocuparea liderilor politici ai țărilor industrializate ale căror populații „îmbătrânesc” este satisfacerea nevoilor de îngrijire a sănătății, în timp ce preocuparea liderilor din țările în curs de dezvoltare este satisfacerea nevoii de săli de clasă, de locuri de muncă și de locuințe.

Condițiile în care se află populația influențează istoria. De asemenea, evenimentele istorice pot afecta semnificativ populațiile. Războaiele pot decima o generație de bărbați, cum s-a și întâmplat în secolul XX în Uniunea Sovietică, Franța, Irak și în alte țări. Descoperirea de noi medicamente duce, de cele mai multe ori, la creșterea speranței de viață și alte cauze

	Instrumentele demografiei
Numărul	Mărimea absolută a unei populații sau a oricărui fenomen demografic care are loc într-un spațiu definit și pe o perioadă de timp definită. (De exemplu, în anul 2007, în Republica Moldova, s-au înregistrat 37.973 născuți-vii). Cantitatea brută de evenimente demografice stă la baza tuturor celorlalte rafinări și analize statistice.
Rata	Frecvența evenimentelor demografice care au loc în cadrul unei populații într-o perioadă de timp specificată (de obicei un an) raportată la populația expusă la „riscul” de a trece prin acele evenimente în aceeași perioadă de timp. Ratele exprimă frecvența unui fenomen într-o perioadă de timp. (De exemplu, în anul 2007, în Republica Moldova au fost 10,6 născuți-vii la 1.000 locuitori). Majoritatea ratelor sunt exprimate la 1.000 de locuitori. <i>Ratele brute</i> sunt calculate pentru întreaga populație. <i>Ratele specifice</i> sunt calculate pentru subgrupe, de obicei pentru subgrupa de populație expusă „riscului” de a înregistra acel eveniment. (De exemplu, rata fertilității este numărul de născuți-vii la 1.000 de femei din grupa de vârstă 15-49 de ani). Astfel, ratele se pot calcula pe grupe de vârstă, pe sexe, pe rasă, pe ocupație și aşa mai departe. În practică, unii indicatori calculați ca rate ar fi mai corect exprimați în termeni de raport.
Raportul	Relația dintre o subgrupă de populație și populația totală sau altă subgrupă de populație; se calculează prin împărțirea a două numere și se exprimă în procente, promile etc. (De exemplu, în anul 2007, în Republica Moldova raportul de masculinitate a fost de 93 bărbați la 100 de femei).

de deces devin predominante. În mod alternativ, schimbarea populației poate fi semnalul altor schimbări importante. Poluarea mediului înconjurător poate fi detectată în primul rând prin înmulțirea cazurilor de îmbolnăviri și creșterea ratelor de mortalitate în anumite zone geografice. Toate acestea,

<p>Relația în care se află o subgrupă de populație față de populația totală, ca parte a acesteia; adică, o subgrupă de populație împărțită la populația totală, exprimată, de obicei, procentual. (De exemplu, la începutul anului 2007, în Republica Moldova proporția populației din mediul urban a fost de 41,3%).</p>	Proporția
<p>Un număr neschimbat, arbitrar (de exemplu 100, 1.000 sau 100.000) cu care ratele, rapoartele sau proporțiile pot fi înmulțite pentru a exprima acești indicatori într-un mod mai explicit. De exemplu, în Republica Moldova, în anul 2007, s-au înregistrat 0,0106 născuți-vii pe locuitor. Înmulțind această rată cu o constantă (1.000), rezultă același indicator statistic dar raportat la 1.000 de locuitori. Aceasta este o metodă mai clară de a exprima același lucru: s-au înregistrat 10,5 născuți-vii la 1.000 de locuitori. În formulele din paginile următoare „K” reprezintă constanta.</p>	Constanta
<p>Statistică care măsoară evenimentele care se petrec în cadrul unei cohorte (un grup de persoane care au trăit același eveniment demografic în decursul unui interval de timp). Cea mai folosită cohortă este generația - persoanele născute în același an sau în aceeași perioadă. Alte feluri de cohorte sunt cele ale cuplurilor căsătorite în același an și promovațiile școlare. Asemenea indicatori se utilizează pentru analize longitudinale.</p>	Indicatori pe cohortă
<p>Statistică care măsoară evenimentele ce se petrec în cadrul unei populații în timpul unei perioade de timp; se poate spune că aceste statistici „fotografiază” o populație. (De exemplu, în Republica Moldova, în anul 2007, rata mortalității a fost de 12,0 la 1.000 locuitori). Acești indicatori se utilizează pentru analize transversale.</p>	Indicatori pe o perioadă

și multe altele, reprezintă motivele pentru care studiul populației este un izvor valoros de cunoaștere.

Informațiile legate de populație sunt cel mai bine comunicate în termeni de „număr” și „rate”. Dar nu este suficient să se știe că speranța de viață este în creștere. Cu câți ani a crescut speranța de viață?

Pe ce perioadă de timp a avut loc schimbarea? Care indivizi sunt afectați? Ce proporție reprezintă ei din populația totală? Asemenea informații sunt mai semnificative când ne oferă un indiciu asupra mărимии și distribuției fenomenului, dar și asupra tendinței acestuia. Pentru a fi utile, datele trebuie să fie exprimate clar și precis. Rata de natalitate este adesea confundată cu rata de creștere; reducerea ratelor de creștere este confundată cu scăderea mărимии populației.

Demografia este studiul științific al populației. Demografii cercetează nivelurile și tendințele privind mărimea populației și componentele acesteia. În același timp, ei caută explicații ale schimbărilor demografice și impactul acestora asupra societății. Se folosesc de recensăminte, de înregistrările nașterilor, deceselor, de registrele vizelor și, uneori, de registrele școlare și chiar de registrele auto. Ei modelează aceste date în forme prelucrabile cum ar fi numere, rate sau rapoarte.

Principali indicatori folosiți în demografie sunt definiți în următoarele pagini, împreună cu exemple de folosire a lor.

Scopul ghidului „**Populația - Definiții și indicatori**” este de a clarifica și a explica termenii din demografie jurnaliștilor, politicienilor, profesorilor și celor care au nevoie să înțeleagă și să comunice aspecte legate de populație.

Vârsta și sexul sunt caracteristicile de bază ale unei populații. Fiecare populație are o structură diferită pe vârste și sexe - numărul și proporția bărbătașilor și femeilor din fiecare grupă de vîrstă - iar această structură poate avea un impact considerabil asupra situației sociale și economice, atât în prezent cât și în viitor.

Unele populații sunt relativ tinere, adică, au o proporție mare de persoane în grupele de vîrstă mai tinere. Țările cu fertilitate ridicată din Africa, cu proporții mari ale adulților tineri și ale copiilor, sunt exemple concludente. Alte populații sunt relativ îmbătrânite, cum ar fi multe țări din Europa. Aceste două tipuri de populații au structuri pe vârste deosebit de diferite; ca o consecință, au și proporții diferite ale populației încadrate în muncă sau în școală, au nevoi medicale diferite, preferințe de consum diferite, chiar și modele diferite ale infracționalității. Structura pe vârste a unei populații are o strânsă legătură cu modul în care trăiește acea populație.

Țările în curs de dezvoltare au populații relativ tinere, în timp ce țările mai dezvoltate au populații îmbătrânite sau pe cale de a îmbătrâni. În multe țări în curs de dezvoltare, 40% sau mai mult din populație este sub

Populații „tinere” și populații „îmbătrânite”

vârsta de 15 ani, în timp ce 4% este de 65 de ani și peste. Pe de altă parte, cu puține excepții, în țările dezvoltate, mai puțin de 25% din întreaga populație este sub vârsta de 15 ani și mai mult de 10% este de 65 ani și peste.

Vârsta mediană

Vârsta mediană (*engl. median age*) este vârsta la care exact jumătate din populație este mai bătrână și jumătate este mai tânără.

În anul 2007, vârsta mediană a populației Republicii Moldova a fost de 32,7 ani.
***

În 1995, vârsta mediană a populației din Costa Rica era de 23 ani.
***

În 1995, în Iordania, vârsta mediană era de 18 ani, în timp ce în Suedia era de 38 ani, arătând o populație mai îmbătrânită.
***

În 2005, vârsta mediană a populației României a fost de 36,9 ani.

Vârsta medie

În Republica Moldova, în practică se utilizează și indicatorul vârstă medie (*engl. mean age*) care se determină ca medie aritmetică ponderată a vîrstelor exprimate în ani.

$$\bar{X} = \frac{\sum(x + 0,5) * Px}{\sum Px} = \frac{128.233.389}{3.572.703} = 35,9$$

$\bar{X}$ = vârsta medie

Px = numărul populației de vârstă x

0,5 = jumătate din an considerat drept echivalent mediu al abaterii vârstei față de data exactă a împlinirii unei vârste oarecare.

În anul 2007, vârsta medie a populației din Republica Moldova a fost de 35,9 ani.

În 2006, vârsta medie a populației din România a fost de 38,7 ani.

Raportul de masculinitate

Raportul de masculinitate (*engl. sex ratio*) este raportul dintre numărul bărbătilor și cel al femeilor dintr-o populație dată, de obicei exprimat ca numărul de bărbăți la 100 de femei.

În majoritatea țărilor, raportul de masculinitate la

naștere este de 105 sau 106 bărbați la 100 de femei. După naștere, raportul de masculinitate variază din cauza modelelor de mortalitate și migrație diferite ale bărbaților și ale femeilor din acea populație.

$$\frac{\text{Numărul de bărbați}}{\text{Numărul de femei}} \times K = \frac{1.717.459}{1.855.244} \times 100 = 92,6$$

În 2007, în Republica Moldova, raportul de masculinitate a fost de 92,6 de bărbați la 100 femei. La populația de 85 ani și peste, raportul de masculinitate era de 43 bărbați la 100 femei.

***
În 1995, erau 96 de bărbați la 100 de femei în Japonia.

***
În Chile în 1995, pentru grupa de vîrstă 60-64 de ani erau 85 de bărbați la 100 de femei; pentru grupa de vîrstă 80 de ani și peste, erau 54.

***
În 2006, în România, raportul de masculinitate a fost de 95 de bărbați la 100 femei. La populația de 85 ani și peste, raportul de masculinitate era de 49 bărbați la 100 de femei.

Raportul de dependență demografică (*engl. age dependency ratio*) este raportul dintre numărul persoanelor de vîrstă „dependență” (persoane de sub 15 ani și de peste 64 ani) și populația în vîrstă aptă de muncă* (15-64 ani) exprimat la 100 de persoane**.

În cazul în care lipsesc datele mai detaliate pentru calculul raportului de dependență economică, raportul de dependență demografică este de obicei folosit ca un indicator al poverii economice pe care populația productivă o poartă chiar dacă unele persoane definite ca „dependente” sunt active, iar alte persoane în vîrstă productivă (de muncă) sunt întreținute (dependente din punct de vedere economic).

Tările cu rate de natalitate ridicate au, implicit, rapoarte de dependență ridicate, din cauza proporției mari a copiilor în totalul populației.

Raportul de dependență demografică

* În Republica Moldova, vîrstă aptă de muncă (VAM) este de 16-61ani pentru bărbați și 16-56 ani pentru femei.

** Raportul de dependență demografică este uneori divizat în raportul de dependență al persoanelor vîrstnice (raportul dintre populația de 65 ani și peste și populația între 15-64 ani) și raportul de dependență al copiilor (raportul dintre populația de sub 15 ani și populația între 15-64 ani).

$$\frac{\text{Populația de } 0-15 \text{ ani} + \text{Populația peste VAM}}{\text{Populația în VAM}} \times K = \frac{699.592 + 528.134}{2.349.184} \times 100 = 52,3$$

În 2007, în Republica Moldova, raportul de dependență a fost de 52,3 persoane tinere (0-15 ani) și vârstnice (57 ani și peste - femei, 62 ani și peste - bărbați) la 100 de persoane în vîrstă aptă de muncă.

În 1996, în Franța, raportul de dependență demografică a fost de 53. Adică erau 53 persoane în vîrstă de dependență (0-14 ani și 65 ani și peste) la fiecare 100 de persoane în vîrstă de muncă (15-64 ani).

În 1997, în Japonia, raportul de dependență demografică a fost de 45, cu o proporție de 15% din totalul populației a copiilor de sub 15 ani și de 16% a persoanelor vârstnice (65 ani și peste).

În 2006, în România, raportul de dependență a fost de 44 persoane tinere (0-14 ani) și vârstnice (65 ani și peste) la 100 de persoane în vîrstă de muncă (15-64 ani).

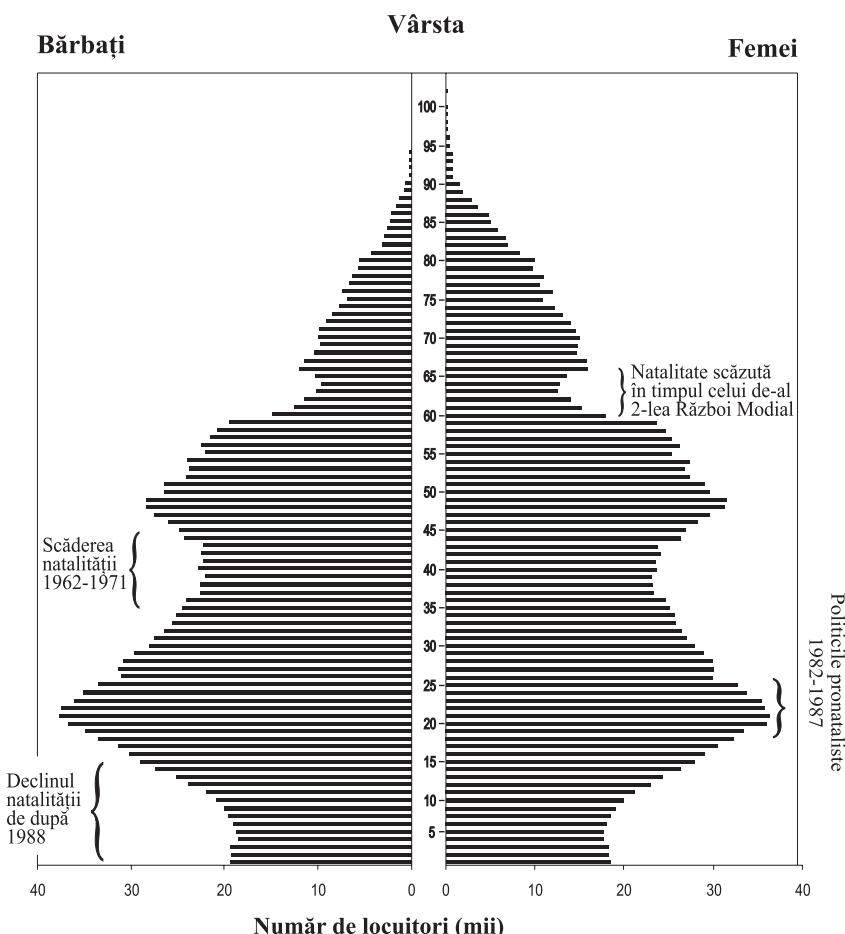
Piramida vîrstelor

Piramida vîrstelor (*engl. population pyramid*) arată, grafic, structura unei populații pe vîrste și sexe. Barele orizontale reprezintă numărul sau proporțiile bărbaților și femeilor pentru fiecare grupă de vîrstă. Suma proporțiilor tuturor grupelor de vîrstă, pe sexe, din piramida vîrstelor este egală cu 100%. Piramida vîrstelor poate arăta structura pe ani sau pe grupe de vîrstă. În piramida de la pagina 15, barele de la baza piramidei arată numărul populației de sub 1 an, în Republica Moldova, în 2006. În fiecare an, o nouă cohortă apare la baza piramidei, în timp ce cohorta de deasupra ei urcă. Pe măsură ce cohortele îmbătrânesc, inevitabil, acestea pierd membri din cauza deceselor, sau pot câștiga sau pierde membri din cauza migrației. După vîrstă de 45 de ani, pierderea membrilor se acceleră, determinând îngustarea piramidei spre vîrf. Aceste piramide oferă, dintr-o singură privire, foarte multe informații despre o populație. De remarcat, de exemplu, că femeile sunt majoritară în grupele de vîrstă înaintată. În cele mai multe țări, femeile trăiesc mai mult decât bărbații.

Piramida vîrstelor populației Republicii Moldova, în 2007, ne dezvăluie o populație în scădere, generată în primul rând de scăderea rapidă a natalității imediat după 1988. Se poate observa ușor, cum evenimentele din

trecut au modelat forma piramidei. Numărul mic de persoane în grupa de vîrstă 60-64 de ani se datorează natalității scăzute ce a urmat celui de-al 2-lea Război Mondial, urmată de o revenire și, apoi, de o nouă scădere în anii 1962-1971. Politicile pronataliste au alterat din nou aspectul piramidei prin generațiile numeroase rezultate din perioada 1982-1987. Piramidele vîrstei ce sunt construite pe ani de vîrstă pot scoate în evidență caracteristici pe care piramidele pe grupe de vîrstă le-ar masca.

Piramida vîrstelor - Republica Moldova, 2007

Sursa: Biroul Național de Statistică, Republica Moldova, 2007

Trei profiluri generale

Structura populației țărilor poate fi diferită în funcție de modelele de fertilitate, mortalitate și migrație, din trecut și prezent, caracteristice fiecărei țări. Cu toate acestea, se disting trei profiluri generale ale structurii populației:

1. Creșterea rapidă este evidențiată de o piramidă în formă de „accent circumflex” caracteristică unei populații cu un mare procentaj al persoanelor tinere;

2. Creșterea moderată este reflectată de o piramidă în formă de „căpăță” caracteristică unei populații cu un procentaj mai mic al persoanelor tinere; aceasta evidențiază că procesul de îmbătrânire nu este prea avansat;

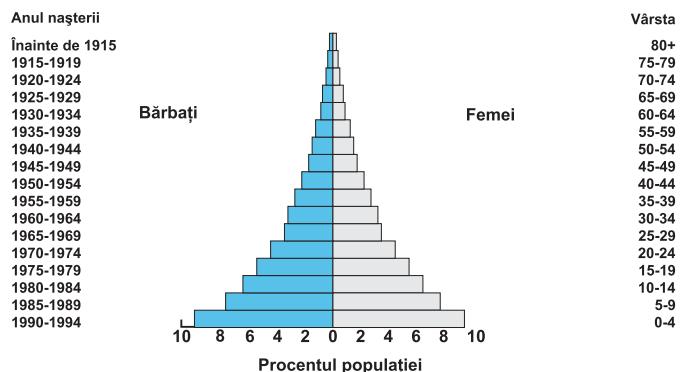
3. Creșterea 0 sau scăderea populației este indicată de o piramidă care are formă de „urnă”, caracterizând o populație cu semne avansate de îmbătrânire demografică, în care grupele de vârstă au proporții relativ egale, reducându-se gradual spre vârful piramidei.

După cum se arată în pagina următoare, structura populației Nigeriei este caracteristică țărilor ce au o creștere rapidă; fiecare cohortă este mai mare decât cohorta precedentă, generând forma de piramidă. Această structură expansivă pe vîrste este rezultatul ratelor ridicate de natalitate. Populația Spaniei, cu proporții relativ egale ale populației în toate grupele de vîrstă, este tipică unui declin demografic sau unei creșteri zero. Forma piramidei Statelor Unite indică faptul că populația este în creștere, dar cu o rată de creștere mai mică decât a Nigeriei.

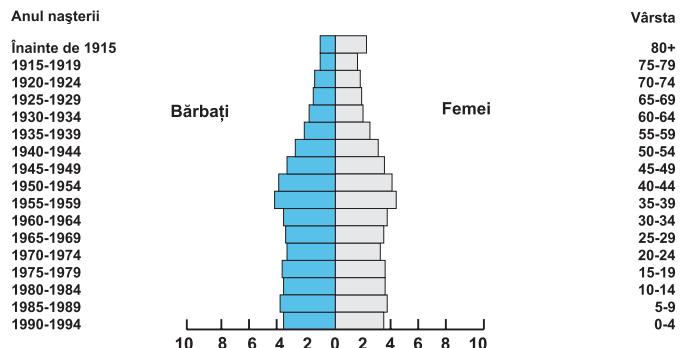
Modele de structură pe vârste: Nigeria, SUA și Spania, 1995

Sursa: U.S. Census Bureau

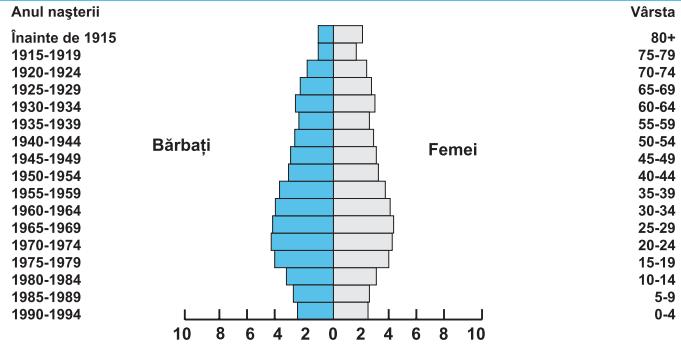
Creștere rapidă - Nigeria

Creștere moderată - Statele Unite

Creștere zero sau declin - Spania

Compararea populațiilor

Probabilitatea ca o persoană să se căsătorească sau să moară variază la vîrste diferite. Populațiile care au comparativ un număr mare de persoane vîrstnice sunt predispuse la o incidență mai ridicată a decesului și la un număr mai mic de nașteri în fiecare an decât o populație de aceeași mărime dar, care este compusă în mare parte din familii tinere (fără a lua în calcul alți factori de influență). Ca rezultat, Finlanda, cu o proporție mare de persoane vîrstnice în populația totală, comparativ cu Albania, va înregistra mai multe decese la 1.000 de locuitori.

Când se compară populațiile (de exemplu, pentru a vedea țara cu cea mai ridicată fertilitate) trebuie avut grija ca structura pe vîrste a populațiilor să nu afecteze prea mult comparația. Ratele de natalitate și mortalitate sunt afectate de proporția persoanelor din diferite grupe de vîrstă și pot genera comparații înșelătoare (deși ratele de mortalitate conduc spre astfel de comparații înșelătoare mai mult decât ratele de natalitate).

Pentru a face comparații relevante, se pot folosi *ratele specifice pe vîrstă*. Comparația dintre rata anuală de mortalitate pentru persoanele în vîrstă de 60-64 ani din Mexic și din SUA, arată doar probabilitatea ca o persoană din acea grupă de vîrstă din ambele țări să moară într-un an dat, comparația nefiind afectată de *numărul* de persoane din grupa de vîrstă 60-64 ani.

O altă metodă de a compara populațiile este de a *standardiza* ratele totale. Această metodă aplică ratele specifice pe vîrste ale unei țări la structura pe vîrste a altrei țări și arată câte decese ar avea prima dintre ele într-un an dacă ar avea structura pe vîrste a celei de-a doua.

Rata brută de mortalitate în Statele Unite a fost de 8,6 decese la 1.000 de locuitori în 1990. Rata brută de mortalitate în Mexic a fost de 5,2. Dar, dacă structura pe vîrste a Mexicului ar fi fost ca cea a Statelor Unite în acel an, rata standardizată (ajustată) de mortalitate a Mexicului ar fi fost de 9,8 la 1.000 de locuitori, mai ridicată decât a Statelor Unite.

***

În acest exemplu s-a folosit structura pe vîrste a populației Statelor Unite din 1990 ca standard; în acest fel, rata standardizată de mortalitate în Statele Unite ar rămâne la 8,6. În același mod, se poate folosi ca standard structura pe vîrste a Mexicului sau a oricărei alte țări.

Structura pe vîrste și creșterea populației

Împreună cu ratele de natalitate, structura pe vîrste este „motorul” care conduce la creșterea unei populații sau la scăderea ei. În multe țări în curs de dezvoltare, proporția mare a populației tinere garantează că acea populație va continua să crească, chiar dacă fertilitatea trece printr-o perioadă de declin și se ajunge până la nivelul „*ratei de înlocuire*” (vezi **Momentum demografic**, pag. 28). Efectul unei rate de natalitate ridicate asupra structurii pe vîrste poate fi observat în Burkina Faso, unde femeile au în medie câte 7 copii. În 1995, erau aproximativ 458.000 de persoane în grupa de vîrstă 35-39 ani, dar 2.000.000 de persoane în vîrstă de sub 5 ani și 1.600.000 persoane în grupa de vîrstă 5-9 ani.

Fertilitatea se referă la numărul de copii născuți de o femeie în perioada ei fertilă. Aceasta diferă de fecunditate, care arată capacitatea fiziolitică a unei femei de a procrea. Fertilitatea este manifestarea fecundității. Fertilitatea este determinată direct și indirect de o serie de factori de ordin social, cultural, economic, de sănătate și de mediu. Factorii care influențează direct fertilitatea sunt prezenți în capitolul 4.

Rata de natalitate

Rata de natalitate (*engl. birth rate, crude birth rate*), numită și rata brută de natalitate, indică numărul născuților vii la 1.000 de locuitori* într-un an de referință.

$$\frac{\text{Numărul născuților - vii}}{\text{Populația totală}} \times K = \frac{37.973}{3.576.910} \times 1.000 = 10,6$$

În Republica Moldova, în 2007, rata de natalitate a fost de 10,6 născuți-vii la 1.000 de locuitori.

În Kuweit, în 1994, s-au înregistrat 24 născuți-vii la 1.000 locuitori.

Pe glob, ratele de natalitate diferă foarte mult. În 1995, Vestul Saharei înregistra o rată de 47 născuți-vii la 1.000 de locuitori, în timp ce Italia înregistra doar 9 născuți-vii la 1.000 de locuitori în 1996.

În România, în 2005, rata de natalitate a fost de 10,2 născuți-vii la 1.000 de locuitori.

---

* Majoritatea ratelor anuale, cum este și cea de natalitate, sunt calculate pentru populația de la mijlocul anului (1 iulie), aceasta fiind considerată populația medie.

Natalitatea reprezintă doar una dintre componentele mișcării naturale a populației și rata de natalitate nu trebuie confundată cu rata de creștere, care include toate componente - născuți, decedați și sold migrator (vezi pag. 60).

Rata generală de fertilitate (*engl. general fertility rate*), numită și rata de fertilitate, reprezintă numărul de născuți-vii la 1.000 de femei de vîrstă fertilă (15-49 ani) dintr-un an de referință*.

Rata generală de fertilitate este un indicator mai rafinat decât rata de natalitate, deoarece leagă numărul născuților-vii de grupa de populație supusă riscului de a naște (femeile în vîrstă fertilă de 15-49 ani). Această rafinare ajută la eliminarea distorsiunilor ce pot apărea din cauza distribuției populației pe vîrstă și sex. Astfel, rata generală de fertilitate este o bază mai solidă pentru comparațiile între populații decât rata brută a natalității.

Rata generală de fertilitate

$$\frac{\text{Numărul născuților - vii}}{\text{Populația feminină 15 - 49 ani}} \times K = \frac{37.973}{1.002.911} \times 1.000 = 37,9$$

În anul 2007, în Republica Moldova rata fertilității a fost de 38 născuți-vii la 1.000 femei în vîrstă de 15-49 ani, față de 37 % în 2006 (45 % în 1996).

În Ecuador, în 1995, s-au înregistrat 62 de născuți-vii la 1.000 de femei în vîrstă de 15-49 ani.

În Yemen în anii 1990, rata generală de fertilitate a fost de 238 de născuți-vii la 1.000 de femei de vîrstă fertilă - una din cele mai ridicate din lume. În Cehia, în 1996, a fost o rată foarte scăzută, de 34 de născuți-vii la 1.000 femei de vîrstă fertilă.

În anul 2005, în România, rata fertilității a fost de 39,4 născuți-vii la 1.000 femei în vîrstă de 15-49 ani, față de 38,4% în 2004.

Rata specifică de fertilitate

Rata specifică de fertilitate (*engl. age-specific fertility rate*) poate fi de asemenea calculată pe grupe de vîrstă pentru a vedea diferențele în comportamentul fertilității la vîrste diferite și pentru a fi comparate în timp.

* În scopuri statistice, vîrsta fertilă la femei este considerată a fi între 15-44 sau 15-49 ani.

$$\frac{\text{Numărul născuților - vii}}{\text{de femei în vîrstă de 20 - 24 ani}} \times K = \frac{15.079}{170.579} \times 1.000 = 88,4$$

În 2007, în Republica Moldova au fost 88,4 născuți-vii la 1.000 femei din grupa de vîrstă 20-24 ani.

În Austria în 1994, erau aproximativ 81 de născuți-vii la 1.000 de femei în vîrstă de 20-24.

În 1993, în Kenya erau 266 născuți-vii la 1.000 de femei din grupa de vîrstă 20-24; în Brazilia rata era de 153% și în Portugalia de 62%.

În 2005, în România au fost 73,3 născuți-vii la 1.000 femei din grupa de vîrstă 20-24 ani.

Rata specifică de ferilitate este expresia raportului dintre numărul născuților-vii aduși pe lume de femeile de o anumită vîrstă (grupă de vîrstă) și numărul total al femeilor de aceeași vîrstă (grupă de vîrstă).

Rata specifică de fertilitate la grupa de vîrstă 20-34 de ani, în Puerto Rico, în perioada 1965-1994

născuți-vii la 1000 femei

Anul	Grupa de vîrstă		
	20-24	25-29	30-34
1965	257,4	189,6	114,1
1975	154,9	146,1	91,2
1985	146,3	132,0	70,6
1994	133,8	113,5	69,0

În Puerto Rico, în 1994, s-au înregistrat 133,8 născuți-vii la 1.000 femei în vîrstă de 20-24 ani.

În 1994, rata de fertilitate a femeilor în grupa de vîrstă 20-24 ani a fost aproape jumătate față de anul 1965. În 1985 și 1994, ratele pentru femeile din grupa de vîrstă 30-34 ani erau aproape egale.

Rata specifică de fertilitate la grupa de vîrstă 20-34 de ani, în Republica Moldova, în anii 1986, 1996, 2006 și 2007

născuți-vii la 1000 femei

Anul	Grupa de vîrstă		
	20-24	25-29	30-34
1986	202,6	170,6	89,5
1996	127,7	85,1	37,7
2006	86,7	71,7	40,0
2007	88,4	73,9	43,1

În 2007, rata de fertilitate a femeilor în grupa de vîrstă 20-24 ani a fost de 2,3 ori mai mică față de anul 1986.

În 1996 și 2007, ratele pentru femeile din grupa de vîrstă 30-34 ani nu diferă prea mult și sunt în creștere.

Numărul total de copii născuți la diferite vîrste ale mamei, dă o estimare a fertilității unei populații. Această estimare este folositoare numai dacă se specifică grupa de vîrstă a femeilor care s-a luat în calcul. Când calculul se face pentru femeile de peste 49 de ani, indicatorul se numește rata de descendență finală (*engl. completed fertility rate*); aceasta arată numărul mediu de copii născuți de o anumită cohortă de femei care și-au încheiat perioada fertilă.

Descendență finală

În 1995, numărul mediu de copii născuți de femeile din grupa de vîrstă 45-49 de ani a fost de 4,9 în Guatemala și de 3,4 în Kazakhstan.

De cele mai multe ori avem nevoie să cunoaștem nivelul fertilității la un moment dat, fără a mai aștepta sfârșitul perioadei fertile. În acest scop se folosește *rata totală de fertilitate*.

Rata totală de fertilitate

Rata totală de fertilitate (RTF) (*engl. total fertility rate*) numită și *indicatorul conjunctural de fertilitate* (ICF) exprimă numărul mediu de copii pe care o femeie de vîrstă fertilă îl-ar naște într-un an calendaristic, dacă ratele de fertilitate pe grupe de vîrstă ar rămâne neschimbate pe parcursul vieții sale fertile. Se determină ca sumă a ratelor specifice de fertilitate după vîrstă la un moment dat. Aceasta este, de fapt, numărul total de copii pe care îl-ar naște o femeie dacă ratele de fertilitate pentru un an calendaristic s-ar aplica pe toată durata perioadei ei fertile. (Vezi *Calculul ratei totale de fertilitate* în casetele de la pag. 25).

RTF este un indicator *sintetic*; este puțin probabil ca vreo femeie să treacă prin trei decade conform ratelor specifice de fertilitate pentru grupa de vîrstă a unui singur an. În realitate, ratele specifice de fertilitate pentru grupele de vîrstă fluctuează de la an la an. De exemplu, femeile din grupa de vîrstă 15-19 ani, în 2003, au nașcut mai puțini copii decât femeile din aceeași grupă de vîrstă, să zicem, din anul 1990. Aceasta va determina o scădere a RTF în 2003, dar peste câțiva ani femeile care și-au amânat aducerea pe lume a copiilor, când vor avea copii, vor determina o creștere a RTF. În acest fel, fluctuațiile de la an la an ale RTF pot reflecta schimbări în *planificarea* nașterilor, mai degrabă decât schimbări ale numărului mediu de copii născuți. RTF este unul dintre cei mai utili indicatori ai fertilității pentru că oferă cea mai bună imagine asupra numărului de copii pe care femeile îl au la un moment dat.

Calculul ratei totale de fertilitate (RTF)				
RTF a Israelului, 1994				
Vârstă	Numărul femeilor	Numărul de nașteri al grupei de vîrstă	Rata de fertilitate (2)/(1)	Rata de fertilitate pe grupe de vîrstă (3)*5
15-19	244.000	4.474	0,018	0,090
20-24	255.800	28.013	0,124	0,620
25-29	194.200	36.440	0,188	0,940
30-34	182.300	27.402	0,150	0,750
35-39	181.400	14.044	0,077	0,385
40-44	177.600	3.176	0,018	0,090
45-49	151.100	182	0,001	0,005
				Suma = 2,88

Ratele din coloana (3) simulează probabilitatea ca o femeie să nască în fiecare an din viață să fertilă, adică aproximează „riscul” de a naște. Înmulțind fiecare din aceste rate cu 5, se obține numărul de copii pe care i-ar avea în fiecare perioadă de 5 ani. Fiecare femeie prezintă “riscul” de a naște de cinci ori la fiecare grupă de vîrstă; de exemplu, 0,124 când are 20 de ani, 0,124 când are 21 de ani și.a.m.d. Adunând ratele de la toate categoriile de vîrstă rezultă numărul de copii pe care i-ar avea până împlineste vîrstă de 49 de ani - rata totală de fertilitate.

Calculul ratei totale de fertilitate (RTF)				
RTF a Republicii Moldova, 2007				
Vârstă	Numărul femeilor	Numărul de nașteri al grupei de vîrstă	Rata de fertilitate (2)/(1)	Rata de fertilitate pe grupe de vîrstă (3)*5
15-19	164.820	4.292	0,026	0,130
20-24	170.579	15.082	0,088	0,442
25-29	145.022	10.721	0,074	0,370
30-34	128.397	5.535	0,043	0,216
35-39	116.986	1.987	0,017	0,085
40-44	126.798	341	0,003	0,013
45-49	150.309	15	0,000	0,000
				Suma = 1,26

Pentru determinarea ratei totale de fertilitate se calculează rata de fertilitate pe fiecare grupă de vîrstă. Ratele de fertilitate obținute se ponderează cu 5, iar din însumarea lor vom obține RTF. În 2007, rata totală de fertilitate a fost de 1,26 născuți-vii la o femeie.

În anul 2002, în Israel, rata totală de fertilitate a fost de 2,9 născuți-vii la o femeie (sau 2.900 născuți-vii la 1.000 femei). Aceasta înseamnă că ratele specifice de vîrstă au rămas neschimbate, femeile din Israel având posibilitatea de a avea fiecare 2,9 copii în timpul perioadei fertile.

***
În Republica Moldova, de la 2,5 copii la o femeie în 1989, valoare cu puțin superioară celei necesare unei înlocuiri simple a generațiilor (de 2,1 copii),

RTF a coborât la doar 1,2 copii la o femeie în anul 2001 și s-a menținut la acest nivel și în anii următori. Altfel spus, modelul de fertilitate din ultimii ani arată o scădere de un copil la o femeie.

***
În unele țări în curs de dezvoltare, RTF depășește 5 copii la o femeie.
În majoritatea țărilor dezvoltate, este de sub 2 copii la o femeie.

***
În România, de la 2,2 copii la o femeie în 1989,
RTF a coborât la doar 1,3 copii la o femeie în anul 1995.

Rata brută de reproducere

Rata brută de reproducere (RBR) (*engl. gross reproduction rate*) este numărul mediu de fete pe care le-ar naște o femeie în timpul vieții, dacă în perioada fertilă să ar conformato ratelor specifice de fertilitate pe vîrste dintr-un anumit an. Această rată seamănă cu RTF cu diferența că ia în calcul doar fiicele și măsoară literalmente „descendența finală feminină”.

Rata netă de reproducere

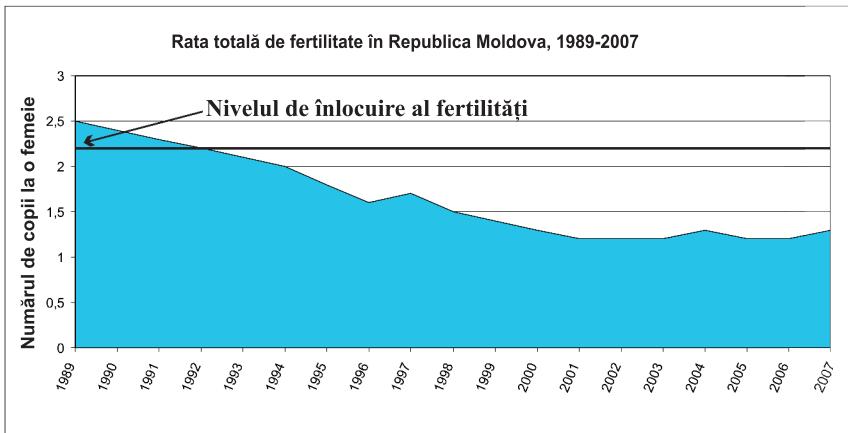
Rata netă de reproducere (RNR) (*engl. net reproduction rate*) este numărul mediu de fete pe care le-ar naște o femeie dacă să ar conformato ratelor specifice de fertilitate și de mortalitate dintr-un anumit an. Această rată este asemănătoare RBR, dar este întotdeauna mai scăzută, deoarece ia în considerare faptul că anumite fiice pot deceda înainte de sfârșitul perioadei lor fertile.

Tara	RBR în 1993	RNR în 1993
Burkina Faso	3,50	2,41
Anglia	0,86	0,85

În 1993, Burkina Faso a avut o RBR de 3,50, în timp ce Anglia de numai 0,86. Aceasta înseamnă că, dacă nivelul fertilității din 1993 ar fi continuat, o femeie din Burkina Faso ar fi avut în medie 3,5 fiice pe parcursul întregii vieți. Prin contrast, în Anglia, o femeie ar fi născut în medie mai puțin de o fiică pe durata vieții ei.

***
În 2007, în Republica Moldova, rata brută de reproducere a fost de 0,61, iar rata netă de reproducere a fost de 0,59.

***
În 2005, în România, rata brută de reproducere a fost de 0,64, iar rata netă de reproducere a fost de 0,62.

Sursa: Biroul Național de Statistică, Republica Moldova

Raportul copii - femei (*engl. child-woman ratio*) este numărul de copii în vîrstă de sub 5 ani care revin la 1.000 de femei de vîrstă fertilă într-un an de referință. Acest raport poate fi calculat pe baza datelor de la recensămintele populației sau a datelor provenite din anumite anchete, în acest fel obținându-se date referitoare la fertilitate, în cazul în care nu sunt disponibile statistici referitoare la nașteri.

Raportul copii - femei

$$\frac{\text{Numărul de copii sub 5 ani}}{\text{Numărul de femei de 15-49 ani}} \times K = \frac{185.812}{1.002.911} \times 1.000 = 185,3$$

În Republica Moldova, în 2007, raportul copii-femei a fost 185 copii sub 5 ani la 1.000 femei de vîrstă 15-49 ani.

În Australia în 1995, au fost 279 copii sub 5 ani la 1.000 de femei în vîrstă fertilă (15-49 ani).

În 1995, raportul copii-femei în Slovenia a fost de 191, iar în Uganda a fost de 905 copii sub 5 ani la 1.000 femei de vîrstă 15-49 ani.

În România, în 2005, raportul copii-femei a fost 188 copii sub 5 ani la 1.000 femei de vîrstă 15-49 ani.

Nivelul de înlocuire al fertilității

Nivelul de înlocuire al fertilității (*engl. replacement level fertility*) sau rata de înlocuire, este nivelul fertilității la care femeile din aceeași cohortă au (în medie) exact atâtea fiice încât să le poată „înlocui” în populația totală. O rată netă de reproducere de 1,00 este egală cu nivelul de înlocuire. Odată ce nivelul de înlocuire a fost atins, numărul nașterilor se va echilibra treptat cu numărul deceselor și, în absența imigrației și emigrației, o populație se va opri din creștere devenind staționară. Timpul în care acest proces se desfășoară variază foarte mult în funcție de structura pe vîrste a populației.

În prezent, toate țările dezvoltate se află la sau sub nivelul de înlocuire. În anul 2000, Finlanda, cu o rată netă de reproducere de 0,84, era sub rata de înlocuire; cu toate acestea, *populația Finlandei crește*.

RTF poate fi folosită de asemenea pentru a indica nivelul de înlocuire al fertilității prin evidențierea numărului mediu de copii suficient pentru a înlocui ambii părinți în populație. Astăzi, în țările dezvoltate, o RTF de aproximativ 2,1 este considerată a fi nivel de înlocuire. Sunt necesare rate totale de fertilitate (RTF) mai ridicate de 2,0 (un copil pentru fiecare părinte) pentru a asigura nivelul de înlocuire, deoarece se nasc puțin mai mulți bărbați decât femei și nu toate femeile supraviețuiesc până la încheierea vieții fertile. În țările în curs de dezvoltare, care au rate de mortalitate ridicate, este necesară o RTF mai mare de 2,1 pentru a atinge nivelul de înlocuire.

Momentum demografic

Momentum demografic (*engl. population momentum*) se referă la tendința unei populații de a continua să crească după ce nivelul de înlocuire al fertilității a fost atins. O populație care a atins nivelul de înlocuire al fertilității poate continua să crească câteva decenii pentru că nivelul crescut al fertilității din trecut conduce la o pondere mare a persoanelor în grupele de vîrstă Tânără. Numărul total de nașteri continuă să devanzeze numărul de decese pe măsură ce acești

tineri devin părinți. Până la urmă, acest grup îmbătrânește și numărul de decese crește, devenind egal sau devansând numărul de nașteri. În acest fel va fi nevoie de 2-3 generații (50-70 ani) înainte ca fiecare nouă naștere să fie compensată de un deces în acea populație. Cu toate că nivelul de înlocuire al fertilității a fost atins în Finlanda spre sfârșitul anilor '60, încă sunt cu aproape 10.000 de nașteri mai mult decât decese în fiecare an.

Rata de natalitate a femeilor necăsătorite (*engl. birth rate for unmarried women*) este numărul născuților-vii de femeile necăsătorite la 1.000 de femei necăsătorite în vîrstă de 15-49 ani în anul de referință. Aceasta rată indică numărul de copii născuți de femeile necăsătorite și nu trebuie confundată cu procentajul copiilor născuți în afara căsătoriei descris mai jos.

Rata de natalitate a femeilor necăsătorite

$$\frac{\text{Numărul născuților - vii de femeile necăsătorite}}{\text{Numărul femeilor necăsătorite de 15 - 49 ani}} \times K = \frac{9.380}{297.047} \times 1.000 = 31,6$$

În Republica Moldova numărul femeilor necăsătorite se estimează numai la recensământul populației. La recensământul populației din 2004, s-au înregistrat 31,6 născuți-vii la 1.000 de femei necăsătorite în vîrstă de 15-49 ani.

În 1996, în Olanda, au fost înregistrati 18 născuți-vii la 1.000 de femei necăsătorite în vîrstă de 15-49 ani.

În 2005, în România s-au înregistrat 26 născuți-vii la 1.000 de femei necăsătorite în vîrstă 15-49 ani.

Procentajul născuților-vii în afara căsătoriei (*engl. percentage of births outside marriage*) este proporția (ponderea) născuților-vii de femeile necăsătorite (niciodată căsătorite, văduve sau divorțate) în numărul total de născuți-vii într-un an, exprimată procentual. Acest indicator face legătura dintre numărul de nașteri ale femeilor necăsătorite și numărul total de nașteri.

Procentajul născuților-vii în afara căsătoriei

$$\frac{\text{Numărul născuților - vii}}{\text{Numărul nașcărilor - vii}} \times K = \frac{8.632}{37.973} \times 100 = 22,7$$

În 2007, în Republica Moldova ponderea copiilor născuți în afara căsătoriei era de 22,7%.

În 1997, în Olanda, ponderea nașterilor în afara căsătoriei a fost de 18,5%.

În 1999, procentajul nașterilor în afara căsătoriei în Suedia a fost de 55,3%, iar în Grecia a fost de 4,0%.

În anul 2005, în România, ponderea copiilor născuți în afara căsătoriei era de 28,5 %.

Procentajul nașterilor în afara căsătoriei poate crește în timp ce rata de fertilitate a femeilor necăsătorite este în declin sau rămâne stabilă. Acest lucru se poate întâmpla când crește proporția femeilor necăsătorite.

Fertilitatea este influențată de factori culturali, sociali și economici. Cei mai mulți dintre aceștia influențează direct următorii patru indicatori: (1) proporția femeilor care trăiesc în cuplu; (2) procentajul femeilor ce folosesc contraceptive; (3) proporția femeilor care nu pot rămâne gravide într-o anumită perioadă, principala cauză fiind alăptarea; (4) nivelul aborturilor provocate. Cunoașterea acestor indicatori oferă indicii asupra potențialelor schimbări ale tendințelor fertilității și ne ajută să înțelegem schimbările survenite.

Proportia femeilor care trăiesc în cuplu (căsătorite sau în uniuni consensuale) este afectată de alți factori demografici ce includ: vîrstă la prima căsătorie sau uniune consensuală, continuitatea căsătoriei sau a uniunii, ratele de divorțialitate, ratele de separare, ratele de recăsătorie și nivelul mortalității masculine.

Pocentajul femeilor care trăiesc în cuplu (*engl. percentage of women in union*) este, câteodată, estimat prin procentajul femeilor de vîrstă fertilă care sunt căsătorite legal și se calculează ca pondere (exprimată procentual) a femeilor de vîrstă fertilă căsătorite legal în numărul total al femeilor în vîrstă fertilă (15-49 ani).

**Procentajul
femeilor
care trăiesc
în cuplu**

$$\frac{\text{Numărul de femei căsătorite}}{\text{în vîrstă de 15 - 49 ani}} \times K = \frac{503.038}{932.974} \times 100 = 53,9$$

*Numărul total de femei
în vîrstă de 15 - 49 ani*

În Republica Moldova, la recensământul populației din 2004, din 100 de femei în vîrstă de 15-49 ani, 54 erau căsătorite oficial.

...
În Indonezia în 1996,
69% din femeile de vîrstă fertilă erau căsătorite.
...

În România în 2006, din 100 femei în vîrstă de 15-49 ani,
46 erau căsătorite.

În țările în care uniunile consensuale depășesc ca număr căsătoriile legale, numărul uniunilor consensuale poate fi folosit pentru a aproxima ponderea femeilor care trăiesc în cuplu.

Procentajul femeilor care alăpteaază

Procentajul femeilor care alăpteaază (*engl. percentaj of women breastfeeding*) este un indicator util în determinarea numărului femeilor care ar putea să rămână însărcinate, deoarece alăptarea exclusivă a unui copil poate prelungi perioada de timp până la reapariția menstruației și reinstalarea fecundității.

Conform "Studiului Demografic și de Sănătate" (pag. 141), efectuat în Republica Moldova în 2005 pe un eșantion de 7440 femei și 2508 bărbați, 77,5 % din numărul total al femeilor interviewate cu copii sub 1 an au alăptat până la vîrstă de 9 luni a copilului.

...
Aproape 100% din femeile din Nepal care au fost subiectul unui studiu în 1996 și aveau un copil sub 1 an, alăptau.

...
Conform „Studiului Sănătății Reproducerii” realizat în România în 2004, 88,3% din numărul total al femeilor cu copii sub 1 an au alăptat până la vîrstă de 9 luni a copilului.

Rata de prevalență a contraceptiei

Rata de prevalență a contraceptiei (*engl. contraceptive prevalence rate*) reprezintă numărul de femei de vîrstă fertilă care folosesc metode contraceptive care revin la 100 de femei de vîrstă

fertilă. Acest indicator oferă o imagine asupra numărului de femei care au un risc scăzut de concepție la un moment dat. Indicatorul poate fi calculat pentru toate femeile sau pentru anumite subgrupe cum ar fi femeile căsătorite, femeile necăsătorite, femeile care sunt active sexual. În paralel, se utilizează și un alt indicator, rata de prevalență a contraceptiei pentru femeile care utilizează metode contraceptive moderne.

Conform "Studiului Demografic și de Sănătate" (pag. 62), efectuat în Republica Moldova în 2005,
67,8% din numărul total al femeilor căsătorite interviewate folosesc orice metodă de contraceptie,
43,8% - metode moderne, iar 32,2% - nici o metodă.

În Bangladesh în 1996-1997, rata de prevalență a contraceptiei la femeile de 15-49 de ani era de 49%.

Folosirea contraceptiei de către femei variază de la mai puțin de 20% în multe țări din Africa până la 75% și chiar mai mult, în multe țări din Europa, Australia, Brazilia și câteva țări din Estul și Sud-Estul Asiei.

„Studiul Sănătății Reproducerii” realizat în 2004 în România, evidențiază că 70% din numărul total al femeilor căsătorite utilizează metode contraceptive.

Rata avorturilor (*engl. abortion rate*) este numărul de avorturi care revin la 1.000 de femei de vîrstă fertilă (15-49 ani). Această rată nu trebuie confundată cu raportul avorturilor, descris pe pagina următoare.

Rata avorturilor

$$\frac{\text{Numărul de avorturi}}{\text{Numărul de femei de 15 - 49 ani}} \times K = \frac{15.843}{1.002.911} \times 1.000 = 15,8$$

În Republica Moldova, în 2007, s-au înregistrat 16 de avorturi la 1.000 femei din grupa de vîrstă 15-49 ani.

În 1996, s-au înregistrat 35 de avorturi la 1.000 femei de vîrstă fertilă în Ungaria.

În 1996, rata avorturilor în Bulgaria a fost de 54. În 1994, în Japonia a fost de 14 la 1.000 femei de 15-49 ani.

În România, în 2005, s-au înregistrat 29 de avorturi la 1.000 femei din grupa de vîrstă 15-49 ani.

Raportul avorturilor

Raportul avorturilor (*engl. abortion ratio*) este numărul de avorturi la 1.000 de născuți-vii într-un an de referință. Acest raport nu trebuie confundat cu rata avorturilor.

$$\frac{\text{Numărul de avorturi}}{\text{Numărul de născuți - vii}} \times K = \frac{15.843}{37.973} \times 1.000 = 417,2$$

În 1996, în Republica Moldova, raportul avorturilor a fost de 887 la 1.000 născuți-vii, iar în 2007 raportul avorturilor a fost de 417 avorturi la 1.000 născuți-vii.

***
În 1996, au fost 728 avorturi la 1.000 de născuți-vii
în Ungaria.

***
În Singapore, în 1994, au fost 311 avorturi la 1.000
născuți-vii.

***
În 1996, în România, raportul avorturilor a fost de 1.972 la
1.000 născuți-vii, iar în 2005, raportul avorturilor a fost de
740 avorturi la 1.000 născuți-vii.

Mortalitatea

Mortalitatea se referă la decesele din cadrul unei populații. Probabilitatea de deces într-o anumită perioadă de timp este influențată de mulți factori precum vârstă, sex, rasă, ocupație și categorie socială. Incidența deceselor dezvăluie multe aspecte referitoare la condițiile de viață ale populației și de îngrijire a sănătății.

Rata de mortalitate (*engl. death rate, crude death rate*) numită și rata brută de mortalitate este numărul de decese care revin la 1.000 de locuitori într-un an de referință.

Rata de mortalitate

$$\frac{\text{Numărul decedaților}}{\text{Populația totală}} \times K = \frac{43.050}{3.576.910} \times 1.000 = 12,0$$

În anul 2007, în Republica Moldova s-au înregistrat 43,1 mii decese, cu 0,1 mii mai puține decât în 2006; rata mortalității s-a menținut la nivelul anului 2006 și a constituit 12,0‰.

***

La începutul anilor '90 rata de mortalitate în Turcia era de 7 la 1.000 locuitori.

***

La începutul anilor '90 rata de mortalitate în Guineea era de 20 la 1.000 locuitori, în timp ce în Singapore era de 5 la 1.000 locuitori.

***

În anul 2005, în România s-au înregistrat 262,1 mii decese, cu 3,2 mii mai multe decât în 2004; rata mortalității a crescut de la 11,9‰, în 2004, la 12,1‰ în 2005.

Rata brută de mortalitate este influențată de multe caracteristici ale unei populații, în mod particular de structura pe vârste. Se recomandă, ca atunci când se compară ratele de mortalitate între țări (vezi *Compararea populațiilor* - pag. 18), să se ajusteze diferențele din structura pe vârste înație de a se trage concluzii despre starea sănătății, nivelul economic și condițiile de mediu ale unei țări. De exemplu, în anul 2002, rata brută a mortalității în Suedia era mai mare decât cea din Panama - 11 la 1.000 de locuitori, comparativ cu 5 la 1.000 de locuitori - în ciuda faptului că speranța de viață în Suedia era de 80 de ani, în timp ce în Panama era de doar 74 de ani. Rata mai mare a Suediei este atribuită diferențelor din structura pe vârste dintre cele două țări. „Bătrâna” Suedie are 18% din totalul populației în grupa de vîrstă 65 de ani și peste, unde decesele au o probabilitate mai mare de a surveni, în timp ce în „tânără” Panama, proporția persoanelor vîrstnice este de doar 6% din totalul populației. Astfel, Suedia are în fiecare an o proporție a deceselor în populația totală mai mare decât Panama, cu toate că Suedia are condiții mai bune de îngrijire a sănătății.

Rata specifică de mortalitate pe vârste

Rata specifică de mortalitate pe vârste (*engl. age-specific death rate*) măsoară frecvența deceselor pe grupe de vîrstă și se folosește pentru a compara mortalitatea la diferite vîrste sau la aceeași vîrstă de-a lungul timpului. Datorită faptului că mortalitatea variază foarte mult în funcție de sex și rasă, ratele de mortalitate pe vîrste sunt de cele mai multe ori determinate separat pentru bărbați și femei sau pentru diferite grupuri rasiale dintr-o populație. De asemenea se pot face comparații între țări sau regiuni.

$$\frac{\text{Numărul de decese } 40-44 \text{ ani}}{\text{Populația de } 40-44 \text{ ani}} \times K = \frac{1.260}{244.364} \times 1.000 = 5,2$$

În Republica Moldova, în 2007, rata specifică de mortalitate pentru grupa de vîrstă 40-44 ani a fost de 5,2%. Pentru populația masculină la aceeași grupă de vîrstă a fost de 8%, iar pentru populația feminină – 2,6%.

***

În Puerto Rico, în 1994, rata specifică de mortalitate pentru grupa de vîrstă 40-44 ani a fost de 4,4 la 1.000 de persoane de 40-44 ani.

***

Prin comparație, în Puerto Rico, rata de mortalitate specifică vârstei de 70-74 ani, în 1994, a fost de 33,0 la 1.000 de persoane din această grupă de vîrstă.

***

În România, în 2005, rata mortalității specifice pentru populația masculină la grupa de vîrstă 55-59 ani a fost de 17,6%, iar rata mortalității pentru populația feminină la aceeași grupă de vîrstă a fost de 7,5%.

Rata de mortalitate pe cauze de deces (*engl. cause-specific death rate*) arată intensitatea deceselor provocate de o anumită cauză. Se calculează prin raportarea numărului deceselor determinate de o anumită cauză la numărul total al populației și se exprimă în decese la 100.000 de locuitori pentru că, în cazul celor mai multe cauze de deces, ratele de incidență sunt foarte scăzute.

Rata de mortalitate pe cauze de deces

$$\frac{\text{Decese din cauza bolilor aparatului circulator}}{\text{Populația totală}} \times K = \frac{24.178}{3.576.910} \times 100.000 = 675,9$$

Decesele înregistrate în 2007 în Republica Moldova, au ca principală cauză bolile aparatului circulator, cu o rată de 676 decese la 100.000 locuitori.

***

În 1996, în Statele Unite, din cauza cancerului au murit 205 persoane la 100.000 de locuitori.

***

Decesele înregistrate în 2005 în România, au ca principală cauză bolile aparatului circulator, cu o rată de 753,8 decese la 100.000 locuitori.

Rata de mortalitate pe principalele cauze de deces și pe sexe, în Republica Moldova decese la 100.000 locuitori						
	2006			2007		
	Total	Masculin	Feminin	Total	Masculin	Feminin
Total	1203,2	1308,0	1106,6	1203,6	1293,5	1120,3
Boli ale aparatului circulator	671,4	636,0	704,8	675,9	629,8	718,6
Tumori	153,4	180,0	128,9	152,6	176,3	130,7
Boli ale aparatului respirator	72,9	99,0	48,8	72,1	97,2	48,9
Boli infecțioase și parazitare	122,5	130,4	115,3	119,4	126,4	112,9
Accidente, otrăviri, traumatisme	20,6	34,9	7,5	20,6	34,3	8,5
Alte cauze	105,0	166,8	48,1	101,9	160,8	47,4
	57,4	60,9	54,0	60,8	68,7	53,3

Sursa: Biroul Național de Statistică, Republica Moldova, 2007

**Proportia
deceselor
dintr-o cauză
specifica**

Decesele ce au survenit dintr-o anumită cauză (*engl. proportion dying of a specific cause*) pot fi exprimate ca un procentaj din numărul total de decese.

$$\frac{\text{Decese din cauza bolilor}}{\text{aparatului circulator}} \times K = \frac{24.178}{43.050} \times 100 = 56,2$$

56% din totalul deceselor înregistrate în Republica Moldova în anul 2007, au fost datorate bolilor aparatului circulator.

În 1996, 23% din numărul total al deceselor din Statele Unite au fost provocate de cancer.

62% din totalul deceselor înregistrate în România în anul 2005, sunt datorate bolilor aparatului circulator.

Cauzele deceselor variază foarte mult de la o populație la alta, de la o perioadă la alta și sunt influențate de mai mulți factori, inclusiv de starea de sănătate și factorii de mediu. În 1990, în Statele Unite, boala care a cauzat cele mai multe decese a fost din clasa pneumonie-bronșită-gripă, 17,2% din numărul total de decese fiind din această cauză. Bolile de inimă au dus la 7,1% din totalul deceselor. Totuși, până în

1996, bolile de inimă au constituit cauza principală a deceselor (31,6% din numărul total de decese), în timp ce bolile din clasa pneumonie-bronșită-gripă au dus doar la 3,6% din numărul de decese. Proporția deceselor dintr-o anumită cauză nu trebuie confundată cu rata specifică de mortalitate pe cauze.

Rata de mortalitate infantilă (*engl. infant mortality rate*) este numărul deceselor copiilor sub 1 an care revin la 1.000 de născuți-vii în anul de referință. Rata de mortalitate infantilă este un indicator al stării de sănătate a unei populații.

Rata de mortalitate infantilă

$$\frac{\text{Numărul deceselor copiilor sub 1 an}}{\text{Numărul născuților - vii}} \times K = \frac{428}{37.973} \times 1.000 = 11,3$$

În anul 2007, în Republica Moldova s-au înregistrat 428 decese ale copiilor sub un an, rata mortalității infantile fiind de 11 la 1.000 născuți-vii.

S-au înregistrat 17 decese ale copiilor sub 1 an la 1.000 de născuți-vii în Venezuela în 1996.

În 1996, în Suedia, a fost raportată cea mai scăzută rată de mortalitate infantilă, de 3,5 la 1.000 de născuți-vii. O rată ridicată a mortalității infantile a fost înregistrată în Malawi, în 1997, care a fost estimată la 140 decese la 1.000 născuți-vii.

În anul 2005, în România, s-au înregistrat 3.310 decese ale copiilor sub un an, rata mortalității infantile fiind de 15,0 la 1.000 născuți-vii.

Mortalitatea maternă (*engl. maternal mortality ratio*) se calculează ca un raport și reprezintă numărul femeilor care au decedat în urma complicațiilor din timpul sarcinii sau nașterii într-un an de referință, care revin la 100.000 de născuți-vii din acel an. Sunt incluse decesele din cauza complicațiilor, avortului spontan sau provocat.

Mortalitatea maternă

$$\frac{\text{Numărul deceselor materne}}{\text{Numărul născuților - vii}} \times K = \frac{6}{37.973} \times 100.000 = 15,8$$

În 2007, în Republica Moldova mortalitatea maternă a rămas la nivelul anului 2006 și a constituit 16 decese materne la 100.000 născuți-vii.

Au fost 13 decese materne la 100.000 de născuți-vii
în Rusia în 1994.

În 2005, în România, mortalitatea maternă a înregistrat o scădere față de 2004 (17 decese materne la 100.000 născuți-vii în 2005 față de 24 decese materne la 100.000 născuți-vii în 2004).

Acest indicator este denumit uneori rata mortalității materne. Pentru claritate este util să se specifice numitorul. Rata corectă de mortalitate maternă se determină ca număr de decese materne la 100.000 femei de vârstă fertilă.

În practică, decesul matern este definit ca decesul unei femei în timpul sarcinii sau într-o perioadă de 42 de zile după terminarea sarcinii, din cauze legate sau agravate de sarcină sau de managementul acesteia, excludând accidentele și alte incidente.

Speranța de viață

Speranța de viață (*engl. life expectancy*) este o estimare a numărului *mediu* de ani pe care o persoană i-ar trăi, dacă ratele de mortalitate specifice pe vîrste ale unui an de referință ar rămâne neschimbate pe parcursul întregii sale vieți. Speranța de viață este un indicator ipotetic pentru că se bazează pe ratele de mortalitate existente, iar acestea se pot schimba pe parcursul vieții unei persoane. Speranța de viață a fiecărei persoane se schimbă pe măsură ce persoana îmbătrânește sau tendințele mortalității se schimbă.

În Republica Moldova, speranța de viață în 2007 a fost de 68,8 ani.

Femeile au o durată medie a vieții de 72,56 ani, mai mare cu 7,52 ani decât a bărbaților.

Dacă ratele de mortalitate pe vîrste din anul 2000 ar rămâne neschimbate, bărbații din Brazilia născuți în anul 2000 ar avea speranța de viață de 65 de ani, iar femeile de 73 ani.

În România, speranța de viață, în 2005, a fost de 71,76 ani. Femeile au o durată medie a vieții de 75,47 ani, mai mare cu 7,28 ani decât a bărbaților.

Pentru că speranța de viață diferă semnificativ în funcție de sex, vârsta în ani împliniți și rasă, aceste categorii sunt prezentate separat. *Speranța de viață la naștere* este cel mai folosit indicator al speranței de viață. Acesta este un bun indicator pentru starea de sănătate a populației.

Speranța de viață diferă mult de la o țară la alta. În 1996, speranța de viață în Malawi era de 46 de ani comparativ cu Japonia, unde aceasta era de 80 de ani. În 1996, femeile din Japonia se bucurau de cea mai ridicată speranță de viață din lume, de 83 de ani.

Trebuie menționat că speranța de viață, scăzută din țările în curs de dezvoltare este rezultatul, în mare parte, al unei rate de mortalitate infantilă ridicate. În 1994, de exemplu, speranța de viață la naștere a femeilor din Bangladesh era de 58 de ani, dar dacă supraviețuiau până la vârsta de 1 an, aveau o speranță de viață de 62 de ani.

Tabela de mortalitate (*engl. life table*), unul dintre cele mai puternice instrumente în demografie, este folosită pentru a simula evoluția mortalității pe parcursul vieții unei populații. Acest lucru se realizează prin aplicarea ratelor specifice de mortalitate pe vârste la o populație *ipotetică* de 100.000 de persoane născute în același timp. Pentru fiecare an din tabela mortalității, decesele micșorează inevitabil numărul populației ipotetice până când, chiar și cei mai bătrâni membri ai populației decedează.

Tabela de mortalitate

La pagina 43, este prezentată tabela prescurtată de mortalitate a populației Republicii Moldova, pentru anul 2007.

Tabela de mortalitate pe ani de vîrstă și grupe cincinale de vîrstă a populației Republicii Moldova în 2007 pornește de la o generație ipotetică de 100.000 persoane. Indicatorii tabelei de mortalitate au următoarea semnificație: $L(x)$ - numărul supraviețuitorilor de vîrstă x (câte persoane din generația ipotetică de 100.000 născuți-vii mai sunt în viață la împlinirea vîrstei exacte de x ani); $D(x)$ - numărul decedaților între vîrstele x și $x+1$ ani arată câți din supraviețuitorii vîrstei x ani mor înainte de a împlini vîrsta de $x+1$ ani; $Q(x)$ - probabilitatea de deces între vîrstele x și $x+1$ ani care arată riscul la care este expusă o persoană care a împlinit x ani să moară înainte de a împlini $x+1$ ani; $P(x)$ - probabilitatea de supraviețuire între vîrstele x și $x+1$ și arată şansele pe care le are o persoană care a împlinit vîrsta x ani să fie în viață la împlinirea vîrstei $x+1$ ani; $LM(x)$ - reprezintă numărul total de persoane-ani trăiți în intervalul de vîrstă x la $x+1$ ani; $T(x)$ - numărul total de persoane-ani pe care i-ar mai trăi supraviețuitorii; $E(x)$ - speranța de viață la vîrsta x indică numărul mediu de ani rămași de trăit pentru o persoană care supraviețuiește vîrstei x .

Coloana 1 arată numărul de persoane în viață la începutul fiecărui interval de vîrstă, începând cu 100.000 de persoane la naștere. Coloana 3 arată probabilitatea de deces în fiecare interval de vîrstă care se obține prin formula: coloana 3 = coloana 2 / coloana 1.

Coloana 4, probabilitatea de supraviețuire se obține după formula: coloana 1 - coloana 3.

Coloana 5, $LM(x)$ numărul de persoane-ani trăiți

între două vârste, se obține ca medie aritmetică a numărului de supraviețuitori între două vârste x și $x+1$. Coloana 6, $T(x)$ reprezintă valorile însumate ale lui $LM(x)$ din coloana 5.

Speranța de viață, $E(x)$ din coloana 7 = coloana 6 / coloana 1.

Speranța de viață la naștere a populației Republicii Moldova în anul

Vârstă	Cum se lucrează cu tabela de mortalitate						
	Tabela de mortalitate a populației Republicii Moldova în 2007						
	Numărul de supraviețuitori	Numărul de decese	Probabilitatea de deces	Probabilitatea de supraviețuire	Supraviețuitorii		Speranța de viață
	1	2	3	4	5	6	7
	$L(x)$	$D(x)$	$Q(x)$	$P(x)$	$LM(x)$	$T(x)$	$E(x)$
0	100.000	1.184	0,011839	0,988161	98.990	6.879.072	68,79
1	98.816	143	0,001451	0,998549	98.722	6.780.082	68,61
2	98.673	95	0,000963	0,999037	98.621	6.681.359	67,71
3	98.578	44	0,000450	0,999550	98.568	6.582.739	66,78
	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
80	27.154	12.517	0,460963	0,539037	102.390	102.390	6,40
85	14.637	8.595	0,587216	0,412784	49.630	49.630	4,88
90	6.042	4.365	0,722422	0,277578	17.754	17.754	3,62
95	1.677	1.297	0,773214	0,226786	4.115	4.115	2,45

Sursa: Biroul Național de Statistică, Republica Moldova, 2007

Morbiditatea

Morbiditatea se referă la îmbolnăviri, boli, accidente și dizabilități. Datele despre frecvența și distribuția unei boli pot ajuta pentru controlul răspândirii acesteia și pentru identificarea cauzelor ei.

Rata de incidență (*engl. incidence rate*) se calculează prin raportarea numărului persoanelor care au dobândit o boală în perioada de referință la populația totală supusă riscului. Rata de incidență și celelalte rate de morbiditate variază atât de larg încât se poate folosi orice constantă care exprimă rata într-o manieră clară („la 100 de locuitori”, „la 1.000 locuitori”, „la 100.000 de locuitori”).

Rata de incidență

$$\frac{\text{Numărul de persoane ce contractează TBC într-un an}}{\text{Populația supusă riscului}} \times K = \frac{28.142}{29.137.000} \times 100.000 = 96,6$$

Incidența tuberculozei în Kenya a fost de 97 la 100.000 de locuitori în anul 1997.

***

În România s-a înregistrat o regresie a tuberculozei de la 114,3 (în 2004) la 105,3 cazuri noi la 100.000 locuitori în 2005.

Rata de prevalență

Rata de prevalență (*engl. prevalence rate*) se determină prin raportarea numărului total al bolnavilor, cazuri noi și vechi, de o anumită boală la populația totală. Această rată include toate cazurile cunoscute în care nu a intervenit decesul, însănătoșirea sau involuția bolii, cât și cazurile apărute în perioada specificată. Rata de prevalență este o „fotografie” a stării sănătății, descriind starea de sănătate a unei populații la un moment dat.

$$\frac{\text{Numărul de persoane în vîrstă de } 15 - 49 \text{ ani cu HIV - SIDA}}{\text{Populația în vîrstă de } 15 - 49 \text{ ani}} \times K = \frac{1.400.000}{5.417.956} \times 100 = 25,8$$

Prevalenta HIV/SIDA în Zimbabwe în rândul adulților (15-49 ani) la sfârșitul anului 1997 a fost de 25,8 la 100 de persoane.

La sfârșitul anului 1997, rata de prevalență a HIV-SIDA la adulți (15-49 ani) în Botswana a fost de 25,1. În Argentina a fost de 0,69, în Austria de 0,18 și în Noua Zeelandă de 0,07 la 100 persoane de aceeași vîrstă.

În Republica Moldova, prevalenta infecției HIV-SIDA în perioada 1987-2006 a fost de 68,74 la 100.000 locuitori.

În România, rata de prevalență a SIDA a fost de 45,4 la 100.000 locuitori în 2005.

Rata cazurilor de îmbolnăvire

Rata cazurilor de îmbolnăvire (*engl. case rate*) este numărul cazurilor de îmbolnăvire de o boală specifică ce revin la 100.000 de locuitori. Această rată a îmbolnăvirilor este un tip special de rată de incidentă, dar diferă prin faptul că se calculează pe baza numărului cazurilor înregistrate, care nu este neapărat egal cu numărul persoanelor ce au contractat boala (în sensul că unele persoane pot contracta o boală de mai multe ori în decursul unui an).

$$\frac{\text{Numărul de cazuri de TBC înregistrate într-un an de referință}}{\text{Populația totală}} \times K = \frac{4.546}{3.576.910} \times 100.000 = 127,1$$

În 2007, s-au înregistrat 4.546 cazuri de TBC în Republica Moldova, sau 127 la 100.000 de persoane.

În 1996, s-au înregistrat 28.142 cazuri de TBC în Kenya, sau 104 la 100.000 de persoane.

Rata cazurilor fatale

Rata cazurilor fatale (*engl. case fatality rate*) este proporția persoanelor care au contractat o anumită boală și care au decedat din cauza acesteia, față de numărul total de persoane care au contractat boala într-o anumită perioadă de timp.

$$\frac{\text{Numărul persoanelor decedate din cauza unei boli}}{\text{Numărul total de persoane ce au contractat boala într-o perioadă de timp}} \times K = \frac{4.270}{239.850} \times 100 = 1,8$$

În Republica Moldova din numărul total al persoanelor ce suferă de boli ale aparatului digestiv au decedat 1,8% în 2007.

***

Între 1986 și martie 1997, Pan America Health Organization a raportat Organizației Mondiale a Sănătății 785.422 de cazuri de SIDA; 59% din persoanele infectate cu HIV au murit în acea perioadă.

Nuptialitatea se referă la căsătorie ca fenomen demografic exprimând frecvența căsătoriilor în cadrul unei populații. Se măsoară prin diferiți indicatori care reflectă intensitatea căsătoriilor, caracteristicile persoanelor unite prin căsătorie și desfacerea căsătoriilor (prin divorț, separare, văduvie sau anulare). Se face distincție între populația feminină și masculină.

Rata de nuptialitate

Rata de nuptialitate (*engl. marriage rate*) numită și rata brută de nuptialitate este numărul de căsătorii ce revin la 1.000 persoane. Această rată este calculată folosind numărul de căsătorii, nu numărul de persoane ce se căsătoresc și cuprinde atât prima căsătorie cât și recăsătoriile.

$$\frac{\text{Numărul de căsătorii}}{\text{Populația totală}} \times K = \frac{29.213}{3.576.910} \times 1.000 = 8,2$$

Republica Moldova se situează printre țările europene cu o rată de nuptialitate mai ridicată, de 8,2 la 1.000 de locuitori în 2007.

***

În 1994, rata brută a nuptialității în Egipt a fost de 9,2 la 1.000 de locuitori.

***

În anul 2003, rata de nuptialitate în UE-25 a fost de 4,8 căsătorii la 1.000 locuitori.

***

România se situează printre țările europene cu o rată de nuptialitate mai ridicată, de 6,6 la 1.000 de locuitori în 2005.

Vârsta mediană la prima căsătorie

Vârsta mediană la prima căsătorie (*engl. median age at first marriage*) reprezintă vârsta centrală a persoanelor care s-au căsătorit pentru prima dată într-un an de referință și care împarte seria acestor persoane, ordonată după vârstă, în mod crescător sau descrescător, în două părți egale: jumătate s-au căsătorit înainte de a atinge vârsta mediană, jumătate după. Vârsta mediană la prima căsătorie este, de obicei, calculată separat pentru bărbați și femei, deoarece femeile se căsătoresc, în mod obișnuit, la o vârstă mai timpurie. Vârsta mediană la prima căsătorie are un efect și asupra fertilității unei populații. Importanța acestui factor depinde de măsura în care perioada fertilă este limitată la căsătorie.

În 1994, vârsta mediană la prima căsătorie în Statele Unite a fost 26,7 ani pentru bărbați și 24,5 ani pentru femei.

***

Vârsta mediană la prima căsătorie variază foarte mult. În Nepal, în 1996, vârsta mediană la prima căsătorie a fost de 17 ani la femei; în Bangladesh o anchetă realizată în 1996 și 1997 arată că vârsta mediană era de 14 ani.

***

În România, vârsta mediană a fost, în 2002, de 27,5 ani pentru bărbați și 24,1 ani pentru femei.

Vârsta medie la prima căsătorie

În practica statistică se calculează și vârsta medie la prima căsătorie. Vârsta medie la prima căsătorie (*engl. mean age at first marriage*) se determină ca medie aritmetică a mijloacelor intervalelor de vârstă (16,5 ani; 17,5 ani ... 49,5 ani) ponderate cu numărul persoanelor căsătorite de vârsta respectivă.

În Republica Moldova, în 2007, vârsta medie la prima căsătorie a fost de 25 ani la bărbați și 22 ani la femei.

***

În România, în 2005, vârsta medie la prima căsătorie a fost de 28,5 ani la bărbați și 25,2 ani la femei.

Rata de divorțialitate

Rata de divorțialitate (*engl. divorce rate*) sau rata brută de divorțialitate este numărul de divorțuri ce revin la 1.000 de locuitori într-un an. Această rată este calculată folosind numărul de divorțuri și nu numărul de persoane ce divorțează.

$$\frac{\text{Numărul de divorțuri}}{\text{Populația totală}} \times K = \frac{13.923}{3.576.910} \times 1.000 = 3,9$$

În Republica Moldova, în 2007, rata divorțialității a fost de 3,9 divorțuri la 1.000 locuitori.

***
În Australia în 1994, au fost 2,7 divorțuri la 1.000 de locuitori.

Prin contrast, rata brută de divorțialitate din Turcia a fost, în 1995, de 0,5 la 1.000 de locuitori, în timp ce în Statele Unite a fost de 4,4 la 1.000 locuitori.

***
În România, în 2005, rata divorțialității a fost de 1,54 divorțuri la 1.000 locuitori.

Migrația este deplasarea geografică a persoanelor peste o anumită graniță în scopul stabilirii unui domiciliu permanent sau temporar. Alături de fertilitate și mortalitate, migrația este o componentă a mișcării populației. Termenii "imigrare" și "emigrare" sunt folosiți pentru a face referire la deplasările între țări (migrație internațională). Termenul de "migrație internă" se referă la deplasările între zone (regiuni) din aceeași țară (urban/rural, județe, localități).

Rata de imigrare (*engl. immigration rate*) este numărul de imigranți care ajung la destinație, care revin la 1.000 de locuitori din zona de destinație într-un an de referință.

Rata de imigrare

$$\frac{\text{Numărul de imigranți}}{\text{Populația totală a destinației}} \times K = \frac{3.833}{3.576.910} \times 1.000 = 1,1$$

În 2007, în Republica Moldova, rata de imigrare a fost de 1 imigrant la 1.000 locuitori.

În 1996, rata de imigrare în Suedia a fost de 4,5 la 1.000 de locuitori.
***

În unele țări, imigrăția joacă un rol important în creșterea populației. În Suedia în 1996, 83% din creșterea totală a populației a fost rezultatul imigrăției.

În 2005, în România, rata de imigrare a fost de 0,17 la 1.000 locuitori.
***

Rata de emigrare

Rata de emigrare (*engl. emigration rate*) reprezintă numărul de emigranți care pleacă din zona de origine care revin la 1.000 de locuitori din aceeași zonă, într-un an dat.

$$\frac{\text{Numărul de emigranți}}{\text{Populația totală de la origine}} \times K = \frac{7.172}{3.576.910} \times 1.000 = 2,0$$

În 2007, în Republica Moldova, rata de emigrare a fost de 2 emigranți la 1.000 locuitori.
***

În 1996, rata de emigrare în Suedia a fost de 3,8 la 1.000 de locuitori.
***

În România, în 2005, rata de emigrare a fost de 0,51 emigranți la 1.000 locuitori.

Migrația netă

Migrația netă (*engl. net migration*) este efectul net al imigrației și emigrației asupra populației unei regiuni (de creștere sau descreștere). Numită și sold migratoriu, aceasta reprezintă diferența dintre numărul de imigranți și cel al emigranților unei regiuni.

Rata netă de migrație

Rata netă de migrație (*engl. net migration rate*) arată efectul net al imigrației și emigrației asupra populației unei regiuni, exprimat ca o creștere sau o descreștere a populației care revine la 1.000 de locuitori ai regiunii respective într-un an.

$$\frac{\text{Numărul de imigranți} - \text{Numărul de emigranți}}{\text{Populația totală}} \times K = \frac{3.833 - 7.172}{3.576.910} \times 1.000 = -0,9$$

Republica Moldova a avut o migrație netă de - 0,9 la 1.000 locuitori în 2007 (adică, soldul migratoriu a fost negativ, pierzând 0,9 persoane la 1.000 locuitori).
***

În 1996, populația Suediei a avut o creștere netă de 0,7 persoane la 1.000 de locuitori datorită migrației.
***

România a avut o migrație netă de -0,9 la 1.000 locuitori în 1996 (adică, soldul migratoriu a fost negativ, România pierzând 0,9 persoane la 1.000 de locuitori).

Rasa, etnia, grupele lingvistice și moștenirea națională sunt adesea folosite pentru analiza grupurilor de populație. Aceste date pot arăta multe despre originea unei populații și sunt folosite în administrarea programelor guvernamentale.

În multe țări, datele demografice sunt grupate și analizate după caracteristici referitoare la rasă, grup etnic, naționalitate și convingere religioasă. Definițiile rasei și ale etniei variază de la o țară la alta și de-a lungul timpului. Chiar și în cadrul disciplinelor academice, nu există o definiție unitară a acestor concepte. Definițiile și criteriile aplicate de fiecare țară care investighează caracteristicile rasiale sau etnice ale populației trebuie determinate pe grupele care urmează să fie identificate.

Rasa (*engl. race*) nu este un termen științific. Nu există consens asupra numărului de rase existente sau a trăsăturilor care disting o rasă de un grup etnic. Mulți oameni de știință sunt de acord că rasa poate să aibă o componentă biologică sau genetică, dar ea este definită în primul rând de societate, nu de genetică.

Rasa

Etnia (*engl. ethnicity*) în mod obișnuit, este definită de limbă, de trăsături culturale, culinare, de tradiții și nu de diferențe biologice sau fizice.

Etnia

$$\frac{\text{Populația de origine chineză}}{\text{Populația totală}} \times K = \frac{5.495.000}{19.047.000} \times 100 = 28,8$$

În 1996, 29% din populația Malaeziei era de origine chineză.

Rezultatele recensământului populației din 2004 au evidențiat principalele etnii ale populației Republicii Moldova:
moldoveni - 75,8%, ucraineni - 8,4%, ruși - 5,9%, găgăuzi - 4,4%, români - 2,2%, bulgari - 1,9%, tigani - 0,4%, evrei - 0,1%.

În 1996, 19% din populația Canadei - 5,6 milioane de persoane - era de origine franceză.

Rezultatele recensământului populației din 2002 au evidențiat că 6,6% din populația României era de etnie maghiară.

Proportia populației născute în străinătate

Populația născută în străinătate (*engl. foreign-born population*) este formată din persoanele născute în afara granițelor sau teritoriilor unei țări. Se măsoară ca proporție în populația totală a țării respective într-un anumit an sau la un moment dat.

$$\frac{\text{Numărul de persoane născute în străinătate}}{\text{Populația totală}} \times K = \frac{180.933}{3.383.332} \times 100 = 5,3$$

Conform datelor recensământului populației din 2004, 5% din populația R. Moldova era născută în străinătate.

La 1 ianuarie 1996,
5% din populația Norvegiei era născută în străinătate.

În 1996, 9% din populația Statelor Unite era născută în străinătate.

Conform datelor recensământului populației din 2002, 0,63% din populația României era născută în străinătate.

Gospodăriile și familiile

capitolul 10

Gospodăriile și familiile sunt unitățile fundamentale în care trăiesc majoritatea oamenilor. Tendințele în ceea ce privește numărul, tipul și componența gospodăriilor sunt importante pentru sociologi, pentru cei ce elaborează politici sociale și în planificare. De exemplu, serviciile municipale sunt puse la dispoziția gospodăriilor și nu a indivizilor. Situații particulare sunt reprezentate de persoanele fără adăpost, unitățile de locuit în comun (cămine studențești, creșe, cazărmă militare), instituțiile comunitare psihiatriche și închisorile.

Gospodăria (*engl. household*) este adesea definită ca una sau mai multe persoane ce ocupă aceeași locuință. Gospodăriile constau în persoane neînrudite sau persoane înrudite prin căsătorie, naștere sau adoptie.

Cunoscând numărul persoanelor care locuiesc în gospodării și numărul de gospodării, se poate calcula dimensiunea medie a gospodăriei (*engl. average household size*).

$$\frac{\text{Numărul de persoane ce locuiesc în gospodării}}{\text{Totalul gospodăriilor}} = \frac{3.356.854}{1.131.827} = 2,9$$

Recensământul populației din 2004 evidențiază că în Moldova dimensiunea medie a gospodăriei a fost de 3 persoane.

În 1992, dimensiunea medie a unei gospodării din Zimbabwe era de 4,8 persoane.
***

În zonele din ruralul Indiei, dimensiunea medie a gospodăriei era de 5,6 persoane în 1991. În 1990, dimensiunea medie a gospodăriei variază de la 2,1 persoane în Suedia, la mai mult de 6 persoane în unele țări în curs de dezvoltare.

Recensământul populației din 2002 evidențiază că în România dimensiunea medie a gospodăriei a fost de 2,92 persoane.

Definiția familiei (*engl. family*) variază de la țară la țară. În Norvegia, o singură persoană este considerată o familie. În 1997, la nivelul întregii țări, aproape jumătate

Gospodăria

Dimensiunea medie a gospodăriei

Familia

din familii erau formate dintr-o singură persoană. Este important să se ia în calcul aceste diferențe de definire când facem comparații între țări.

Familia este de obicei definită ca un grup de două sau mai multe persoane care locuiesc împreună și sunt înrudite prin căsătorie, naștere sau adoptie. Se disting două categorii de gospodării: gospodării familiale și gospodării nefamiliale. Gospodăriile familiale includ cel puțin o familie chiar dacă gospodăria poate avea în componență și alte persoane neînrudite.

În Republica Moldova la recensământul populației s-a considerat nucleu familial: cupluri fără copii sau cu copii necăsătoriți sau unul dintre părinți cu copii necăsătoriți.

Se disting două categorii de gospodării: gospodării familiale și gospodării nefamiliale.

$$\frac{\text{Numărul de cupluri căsătorite}}{\text{Totalul gospodăriilor familiale}} \times K = \frac{685.722}{869.638} \times 100 = 78,9$$

La recensământul populației din 2004, în Republica Moldova 79% din gospodăriile familiale erau conduse de un cuplu căsătorit.

***

În 1970, 87% din gospodăriile familiale din Statele Unite constau din cupluri căsătorite. În 1996, 77% din gospodăriile familiale erau conduse de un cuplu căsătorit, iar 18% - de o femeie, față de 11% în 1970.

***

La recensământul populației României din 2002, 79% din gospodăriile familiale erau conduse de un cuplu căsătorit.

Familia monoparentală

Familia monoparentală (*engl. single-parent family*) este familia în care copiii sunt întreținuți de către un singur părinte ca rezultat al unei nașteri în afara căsătoriei, al unui divorț, al unei separări, sau al decesului unuia dintre soți.

$$\frac{\text{Numărul de familii monoparentale}}{\text{Totalul gospodăriilor familiale}} \times K = \frac{140.743}{869.638} \times 100 = 16,2$$

La recensământul populației din 2004, în Republica Moldova 16% din gospodăriile familiale conțineau familiile monoparentale.

***

În 1997, aproape 6% din gospodăriile familiale din Norvegia erau susținute de un singur părinte.

***

La recensământul populației din 2002, în România 10% din gospodăriile familiale conțineau familiile monoparentale.

Urbanizarea reprezintă creșterea proporției populației care locuiește în mediul urban, ca urmare a migrației către oraș sau alte zone cu o densitate ridicată. Distribuția populației pe medii de rezidență se referă la modelele de așezare și dispersare a populației în cadrul unei țări sau al unei regiuni.

Țările au definiții diferite pentru urban (*engl. urban area*) deși, în general, se consideră corect ca populația urbană să includă persoanele care locuiesc în orașe cu cel puțin 2.000 locuitori și nu se ocupă cu agricultura.

Mediu urban

În Republica Moldova, orașul este unitate administrativ-teritorială mai dezvoltată decât satul din punct de vedere economic și social-cultural, cu structuri edilitar-gospodărești, industriale și comerciale corespunzătoare, a cărei populație, în mare parte, este încadrată în industrie, sfera deservirii publice și în diferite domenii de activitate intelectuală, în viața culturală și politică.

În Japonia, țară cu o densitate ridicată, termenul „urban” se referă la regiunile cu o populație de 50.000 de locuitori și peste. În Statele Unite, urbanul este considerat ca fiind format din localitățile cu o populație de 2.500 de locuitori și peste.

Procentul de urbanizare

Gradul de urbanizare (*engl. percent urban*), adică proporția populației care locuiește în mediul urban exprimată ca un procentaj din populația totală a unei anumite regiuni, este un indicator al urbanizării. De obicei, restul populației este considerată ca făcând parte din mediul rural, cu toate că unele țări au o categorie de mijloc denumită „semiurban”.

Creșterea urbană se referă la creșterea dimensiunii fizice a unei zone urbane.

$$\frac{\text{Numărul de persoane ce locuiesc în mediul urban}}{\text{Populația totală}} \times K = \frac{1.476.110}{3.572.703} \times 100 = 41,3$$

La 1 ianuarie 2008, în Republica Moldova, populația care trăia în mediul urban reprezenta 41% din populația totală.

În 2002, populația urbană a Chinei deținea o pondere de 31% din populația totală, adică gradul de urbanizare era de 31%.
***

Singapore era 100% urban, în timp ce Cuba era 75% și Rwanda doar 5%.

La 1 ianuarie 2006, în România, populația care trăia în urban reprezenta 55,2% din populația totală.
***

Zona metropolitană

Zona metropolitană (*engl. metropolitan area*) este definită ca fiind o mare concentrare a populației, de obicei o zonă cu 100.000 de locuitori și peste, care are un oraș important ca nucleu, plus zone de periferie ce încadrează orașul și care sunt integrate în acesta din punct de vedere social și economic.

În 1995, zona metropolitană a Seulului avea o populație de 11.609.000 persoane; 10.776.201 în Seul și 832.799 în zonele periferice.

Densitatea populației

Densitatea populației (*engl. population density*) este exprimată ca numărul de locuitori ce revin la o unitate de suprafață.

$$\frac{\text{Populația totală}}{\text{Suprafața totală}} = \frac{3.572.703}{30.355} = 117,7$$

În Republica Moldova*, densitatea este de 117,7 locuitori pe km^2 .

În 1995, Malaezia avea o densitate de 61 locuitori pe km^2 .

Prin contrast, Singapore avea o densitate de 5.366 de locuitori pe km^2 , Olanda de 379 locuitori pe km^2 și Australia de 2 locuitori pe km^2 .

În România, densitatea este de 91 locuitori pe km^2 .

* Fără populația și teritoriul Transnistriei și mun. Bender

Datele privind densitatea populației sunt mult mai semnificative dacă sunt calculate prin raportarea populației la suprafața de teren arabil. De exemplu, în 1995, Egiptul avea o densitate estimată de 62 persoane pe km^2 din suprafața totală, dar aproape 2.204 persoane pe km^2 de teren arabil. Alți indicatori utili privind densitatea sunt numărul mediu de persoane pe gospodărie sau pe cameră de locuit - indicatori folosiți pentru a evidenția gradul de aglomerare.

capitolul 12

Mișcarea populației

Mișcarea populației are trei componente: natalitatea, mortalitatea și migrația. Pe măsură ce oamenii se nasc, mor sau migrează, numărul total al acestora dintr-o anumită zonă se schimbă. Pe parcursul istoriei populația mondială a crescut foarte încet, dar în secolul XX creșterea s-a accelerat.

Calculul numărului populației

Metoda de bază pentru calculul numărului populației în timp, este „ecuația balanțieră” (*engl. balancing equation*) prezentată mai jos.

$$P_1 + (N - D) + (I - E) = P_2$$

unde:

P_1 = populația la începutul perioadei;

N = numărul născuților-vii în intervalul (1,2);

D = numărul deceselor în intervalul (1,2);

I = numărul imigranților în intervalul (1,2);

E = numărul emigranților în intervalul (1,2);

P_2 = populația la sfârșitul perioadei;

Populația Republicii Moldova la 01.01.2007	+ (născuții-vii - decedații) + (imigranții - emigranții)	= Populația Republicii Moldova la 01.01.2008
	în 2007 în 2007 în 2007 în 2007	

$$3.581.119 + (37.973-43.050) + (3.833-7.172) = 3.572.703$$

Populația Republicii Moldova a scăzut cu 8.416 locuitori în anul 2007.

În anul 1996, populația Poloniei a crescut cu 29.900 locuitori.

Populația României a scăzut cu 48.000 locuitori în anul 2005.

Creșterea naturală (*engl. natural increase*) numită și *spor natural* este excedentul/deficitul nașterilor asupra deceselor unei populații într-o perioadă dată.

Creșterea naturală

$$CN = N - D$$

Unde CN este creșterea naturală pe o perioadă de timp, N este numărul de nașteri și D numărul de decese din aceeași perioadă de timp.

Rata de creștere naturală (*engl. the rate of natural increase*) sau rata sporului natural măsoară intensitatea creșterii/descrescării unei populații din cauza unui surplus (sau a unui deficit) de nașteri față de decese. Este exprimată ca un procentaj din populația de bază. Această rată nu include efectele imigrației sau emigrației.

Rata de creștere naturală

$$\frac{Născuti - vii (2007) - Decese (2007)}{Populația totală} \times K = \frac{37.973 - 43.050}{3.576.910} \times 100 = -0,14$$

În 2007, în Republica Moldova, rata sporului natural a fost de -0,14%.

În 1996, rata de creștere naturală în Polonia a fost de 0,11%.

În 2005, în România, rata sporului natural a fost de 0,19%.

Rata de creștere naturală poate fi calculată, de asemenea, din ratele de natalitate și mortalitate:

$$\frac{Rata brută a natalității - Rata brută a mortalității}{10} = \frac{10,6 - 12,0}{10} = -0,14$$

Rata de creștere (*engl. growth rate*) este procentajul de creștere/scădere a unei populații, într-un an dat, din cauza sporului natural și al migrației nete, față de populația de bază.

Rata de creștere

Rata de creștere ia în considerare toate componentele creșterii populației: nașterile, decesele și migrația. Nu trebuie confundată cu rata de natalitate.

$$\frac{Nașteri - Duci - Migratii net}{Populatia totala} \times K = \frac{37.973 - 43.050 - 3.339}{3.572.703} \times 100 = -0,23\%$$

În 2007, rata de creștere anuală a populației Republicii Moldova a fost de -0,23%
***

În 1996, rata de creștere anuală a populației în Polonia a fost de 0,07%.
***

În 2005, rata de creștere anuală a populației României a fost de -0,22%
***

Rata de creștere poate fi calculată și din rata sporului natural și a migrației nete:

$$Rata creșterii naturale + Rata migrației nete = -1,4 + (-0,9) = -2,3$$

Ratele de natalitate și rata de creștere au un caracter fluctuant. O rată de creștere în declin nu înseamnă neapărat că populația unei regiuni este în scădere. Mai degrabă, poate indica doar că numărul populației crește mai încet. O rată de creștere negativă înseamnă că o regiune pierde din numărul populației. În prezent, aproape toate țările din Europa înregistrează un declin al populației totale și multe dintre acestea înregistrează și un declin al ratelor de creștere.

În 2007, populația Republicii Moldova a înregistrat o scădere de 2,3 persoane la 1.000 locuitori.
***

În 1997, populația mondială creștea cu o rată anuală de 1,4%.
(Cu alte cuvinte, în fiecare an, ea creștea cu 14 persoane la 1.000 de locuitori). Cu această rată de creștere, populația mondială a crescut cu aproape 80 de milioane locuitori în 1998.
***

Nigeria, cu o rată de creștere de 3,5% în 2002, avea una dintre cele mai ridicate rate de creștere din lume.
***

Populația Ucrainei, pe de altă parte, se micșora cu o rată anuală de -0,8%.
***

În 2005, populația României a înregistrat o scădere de 2,3 persoane la 1.000 locuitori.

Perioada de dublare a numărului populației

Creșterea exprimată în procente nu este foarte explicită pentru foarte multe scopuri. O rată de creștere de 3% reprezintă o creștere rapidă sau înceată? O modalitate mai expresivă de a arăta creșterea populației este calcularea timpului în care, dacă ratele de creștere se mențin la un nivel constant, o populație ar ajunge să-și dubleze numărul. O țară cu o rată de creștere de 1% și-ar dubla numărul populației în aproximativ 70 de ani, dacă rata de creștere ar fi de 2%, perioada ar fi de 35 de ani, iar la o rată de creștere de 3%, ar fi necesari 23 de ani.

Modalitatea rapidă de a aproxima dublarea populației este de a împărți 70 la rata de creștere exprimată în procente.

$$\frac{70}{Rata\ de\ creștere\ (\%)} = \frac{70}{0,08} = 875$$

Dacă rata de creștere din anul 1996, de 0,08%, nu s-ar schimba în viitor, Polonia și-ar dubla populația în aproximativ 875 de ani.

Cu o rată anuală de creștere de 1,4% în 2003, Emiratele Arabe Unite ar avea nevoie de 50 de ani pentru a-și dubla populația. Ugandei i-ar trebui 23 de ani, la o rată anuală de creștere de 3%. Belgia, în prezent cu o rată scăzută de creștere de 0,1%, ar avea nevoie de 700 de ani.
***

Perioada de dublare a numărului populației nu se poate folosi pentru proiectarea populației, deoarece aceasta ia în calcul o rată de creștere constantă de-a lungul unor decenii, timp în care ratele de creștere se schimbă. Totuși, calculul perioadei de dublare a populației oferă o imagine asupra rapidității creșterii acesteia în perioada respectivă.

Populația mondială a avut nevoie de 130 de ani pentru a se dubla de la 1 miliard la 2 miliarde. Apoi, pentru a se dubla din nou, până la 4 miliarde au fost necesari 45 de ani; în anul 1999 populația mondială a ajuns la 6 miliarde, iar dacă ratele de creștere nu s-ar schimba, s-ar putea dubla din nou spre mijlocul secolului.

Tranziția demografică

Tranziția demografică (*engl. demographic transition*) se referă la schimbările prin care populațiile trec de la rate ridicate de natalitate și mortalitate către rate scăzute de natalitate și mortalitate. Nivelurile ridicate de natalitate și mortalitate au împiedicat, de-a lungul timpului, creșterea rapidă a majorității populațiilor. De fapt, multe populații nu numai că nu au izbutit să crească, dar au dispărut în condițiile în care ratele de natalitate nu au compensat ratele înalte de mortalitate. Ratele de mortalitate au scăzut în cele din urmă datorită îmbunătățirii condițiilor de trai. Declinul mortalității precede, de obicei, declinul fertilității, rezultatul fiind creșterea populației pe perioada de tranziție. În Europa, cât și în multe alte țări industrializate, ratele de mortalitate au scăzut încet. Datorită progreselor în medicină, ratele de mortalitate scad mai rapid în țările ce au început tranziția în secolul XX. Ratele de fertilitate nu au scăzut nici atât de rapid nici atât de dramatic precum ratele de mortalitate, astfel încât s-a înregistrat o creștere rapidă a populației.

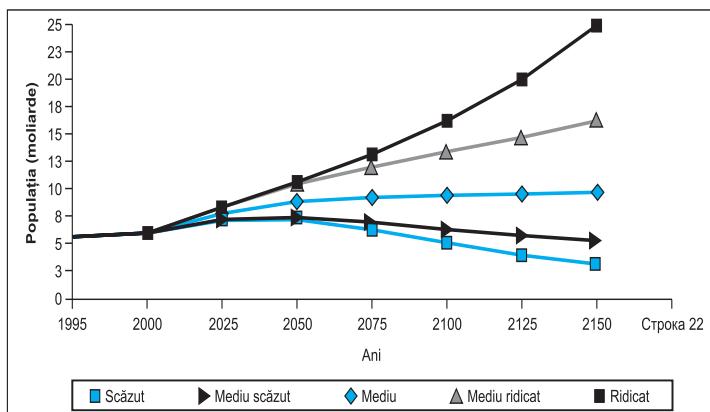
Tranziția demografică

Finlanda este un bun exemplu de țară care a trecut prin cele 4 stadii ale tranzitiei demografice

Stadiul I	Rate de natalitate și mortalitate ridicate = creștere zero sau deloc <i>(Finlanda între 1785-1790)</i> Rata de natalitate: 38 la 1.000 de locuitori Rata de mortalitate: 32 la 1.000 de locuitori Rata de creștere naturală: 0,6%
Stadiul II	Rate de natalitate ridicate și rate de mortalitate în scădere = creștere ridicată <i>(Finlanda între 1825-1830)</i> Rata de natalitate: 38 la 1.000 de locuitori Rata de mortalitate: 24 la 1.000 de locuitori Rata de creștere naturală: 1,4%
Stadiul III	Rate de natalitate în scădere și rate de mortalitate relativ scăzute = creștere înceată <i>(Finlanda între 1910-1915)</i> Rata de natalitate: 29 la 1.000 de locuitori Rata de mortalitate: 17 la 1.000 de locuitori Rata de creștere naturală: 1,2%
Stadiul IV	Rate scăzute de natalitate și mortalitate = creștere foarte scăzută <i>(Finlanda în 1996)</i> Rata de natalitate: 12 la 1.000 de locuitori Rata de mortalitate: 10 la 1.000 de locuitori Rata de creștere naturală: 0,2%

Populația lumii: cinci scenarii posibile

Graficul prezintă cinci posibile scenarii de creștere a populației.

Sursa: Națiunile Unite

Fertilitate ridicată

Fertilitate medie

Fertilitate scăzută

Perioada post tranziție

Scenariul bazat pe ipoteza unei *fertilități ridicate* presupune că ratele totale de fertilitate (număr de copii la o femeie) vor fi între 2,5 și 2,6 copii până în anul 2050. Pornind de la această ipoteză, populația lumii va crește până la 10,7 miliarde până în anul 2050, la 16,2 miliarde până în anul 2100 și până la 24,8 miliarde până în anul 2150.

Scenariul bazat pe *fertilitate medie* presupune că se va ajunge la nivelul de înlocuire al fertilității (de aproximativ 2,1 copii la o femeie) până în 2055 și că populația mondială se va stabiliza la aproximativ 8,9 miliarde până în anul 2050, la 9,5 miliarde până în anul 2100 și 9,7 miliarde până în anul 2150.

Scenariul bazat pe *fertilitate scăzută* presupune că ratele totale de fertilitate se vor stabiliza între 1,5 și 1,6 copii la o femeie. Pornind de la acesta ipoteză, populația mondială va crește până la 7,3 miliarde până în anul 2050, iar apoi va începe să scadă, ajungând la 5,1 miliardă în anul 2100 și va scădea în continuare până la 3,2 miliardă până în anul 2150.

Aceste previziuni extind rezultatele publicate in Previziunile Globale ale Populației: Reviziunea 1998, vol.I, II si III (Organizatia Națiunilor Unite, 1999a, 1999b si 2000) care cuprind perioada anilor 1995-2050.

Există și o a cincea etapă a tranziției demografice. Când fertilitatea ajunge la niveluri foarte scăzute și se păstrează pentru o perioadă prelungită de timp, rata scăzută de creștere a populației devine negativă. Multe țări din Europa au acum RTF sub nivelul de înlocuire de 2,1 copii la o femeie. Spre sfârșitul anilor '90, rata totală de fertilitate a Bulgariei, Italiei, Spaniei, Republicii Cehe, Letoniei și Rusiei de 1,2 era printre cele mai scăzute din lume și cea a multor altor țări nu era cu mult mai ridicată.

Experiența limitată de până acum arată că declinul fertilității tinde să ajungă sub rata de înlocuire și să rămână acolo. Acest lucru a devenit o problemă majoră în numeroase țări dezvoltate și, este probabil, ca aceasta să se generalizeze și în alte țări. Populația Ucrainei poate scădea cu o treime până la jumătatea secolului dacă ratele rămân neschimbate.

Țări precum Franța, au instituit politici pronataliste fără prea mare succes, cu toate că fertilitatea ar fi scăzut cu mult mai mult fără aceste intervenții. Mulți dintre factorii care au determinat, în primul rând, scăderea fertilității - implicarea din ce în ce mai mare a femeilor pe piața muncii, creșterea costului vieții și preferințele persoanelor în ceea ce privește petrecerea timpului - par să contribuie la menținerea unor rate de fertilitate scăzute.

Nevoile unei populații îmbătrânite și capacitatea limitată a celor relativ puțini care lucrează pentru a susține aceste nevoi sunt cele mai importante preocupări ale acestor populații.

Creșterea demografică zero (*engl. zero population growth*) survine atunci când nașterile și imigrația egalează decesele și emigrația.

O populație care atinge rata de înlocuire nu înregistreză neapărat o creștere zero. O populație Tânără va continua să crească pentru câteva generații pe măsură ce persoanele tinere trec prin perioada fertilă.

Pe parcursul istoriei, populația a crescut foarte încet. A fost nevoie de sute de mii de ani pentru ca populația mondială să ajungă, în anii 1800, la 1 miliard. De atunci, creșterea s-a accelerat pe măsură ce ratele de mortalitate au scăzut. Populația lumii a atins 2 miliarde cu 130 ani mai târziu, în anii 1930. Populația a depășit 3 miliarde în 1960 și a ajuns la 4 miliarde cu 15 ani mai târziu, în 1975. Populația mondială a atins 5 miliarde în 1987, 6 miliarde în 1999 și, se presupune că va ajunge la 9 miliarde până în 2050.

În anul 2002, rata natalității mondiale era de 21 născuți-vii la 1.000 de locuitori cu un număr mediu de 3 copii la o femeie. Rata mortalității era de 9 decese la 1.000 de locuitori; din această combinație rezultă o rată de creștere de 1,2% pe an. Această rată de creștere a început să scadă de la un vîrf de circa 2,1% atins spre sfârșitul anilor '60, dar, a fost destul de ridicată pentru a se înregistra, istoric, o rată rapidă de creștere.

Creșterea demografică zero

Perspectiva istorică

Dacă această rată ar fi rămas constantă, populația mondială ar fi ajuns la aproape 37 de miliarde până în anul 2150. Nimeni nu se aşteaptă la aşa ceva. Cu mult înainte ca acel nivel să fie atins, curba de creștere se va netezi ca rezultat al scăderii natalității, al creșterii mortalității sau al unei combinații dintre cele două fenomene.

Caracteristicile creșterii populației în secolul XX au fost unice în istoria lumii. La începutul acestui secol, populația lumii număra mai puțin de 2 miliarde de locuitori, iar la sfârșitul secolului a ajuns la peste 6 miliarde - mai mult de 80% dintre aceștia trăind în țări în curs de dezvoltare.

Care sunt efectele acestei creșteri a populației asupra dezvoltării economice? Unii specialiști cred că această creștere a populației și densitatea ridicată sunt benefice în mod intrinsec modernizării și creșterii productivității. Alții consideră că rapida creștere a populației din țările în curs de dezvoltare stă la baza problemelor cu care se confruntă aceste țări.

Ce se va întâmpla în secolul XXI? Va progresează dezvoltarea economică și socială mai rapid decât creșterea populației? Se va demonstra că lumea poate susține o populație mai mare decât este acum? Ce se cunoaște cu certitudine este că informațiile de bază asupra populației vor continua să fie esențiale pentru a înțelege comportamentul uman și a anticipa schimbările.

În secolul XX au avut loc cinci conferințe internaționale despre populație. În 1954, experții în domeniu s-au întâlnit la Roma, Italia, pentru un schimb de idei. Ei au discutat despre consecințele creșterii populației și au enunțat un ușor avertisment asupra faptului că schimbările populației sunt iminente. Cu toate acestea, nu s-a elaborat nici o rezoluție sau recomandare formală. În 1965, experții în demografie s-au întâlnit la Belgrad, Yugoslavia, cu scopul de a discuta despre fertilitate ca o problemă ce ține de politica de planificare a dezvoltării. Creșterea fără precedent a populației mondiale a determinat o investigare mai atentă a aspectelor demografice ale dezvoltării. Totuși, scopul a fost mai degrabă de promovare a cunoașterii științifice, decât de a dezvolta politici.

În 1974, a avut loc la București, România, prima Conferință Interguvernamentală a Națiunilor Unite asupra Populației. Reprezentanți din 136 de țări s-au întâlnit și, pentru prima dată, au fost recunoscute complexitatea și amploarea problemelor populației mondiale. Această conferință s-a focalizat pe

schimbul de experiențe în dezvoltarea politicilor. Populația a început să fie percepță ca o provocare internațională majoră. În același timp, progresul economic era minor și sărăcia era în creștere în țările în curs de dezvoltare. Țările industrializate au pledat în favoarea programelor de control al creșterii populației. Țările în curs de dezvoltare au argumentat că „dezvoltarea este cel mai bun contraceptiv” și s-au opus țărilor industrializate. În ciuda controverselor, delegații au schițat primul document internațional asupra programelor și politicilor de populație. Ei au aprobat Planul Mondial de Acțiune privind Populația ce precizează că toate cuplurile și indivizii au dreptul de a decide liber și responsabil asupra numărului de copii și asupra diferenței de vîrstă între copii, precum și dreptul de a fi informați, educați și de a avea mijloacele necesare pentru aceasta.

În anul 1984, 149 de națiuni au participat la Conferința Internațională privind Populația ce a avut loc în Mexico City. Bazată pe rezultatele cercetărilor, Conferința a revizuit și extins planul elaborat în anul 1974.

Reprezentanți ai peste 180 de țări și 1200 de agenții neguvernamentale s-au întâlnit în anul 1994 la Cairo, Egipt, la Conferința Internațională a Națiunilor Unite privind Populația și Dezvoltarea. În cadrul acesteia s-a ajuns la un consens și anume, că o singură soluție nu este suficientă pentru a încetini creșterea populației. Politicile mai largi care trebuie puse în practică ar trebui să includă dezvoltarea economică responsabilă; educarea și recunoașterea drepturilor femeilor; asigurarea serviciilor medicale de calitate, inclusiv a serviciilor de planificare familială. Sănătatea individualui, bunăstarea și satisfacerea nevoilor familiei au fost recunoscute ca fiind de o importanță crucială în atingerea obiectivelor de dezvoltare. Delegații au adoptat un Program de Acțiune pe 20 de ani care oferă un cadru larg al politicilor de populație pentru secolul XXI.

După Conferința de la București din 1974, multe țări în curs de dezvoltare au făcut eforturi pentru a-și îmbunătăți situația economică, pentru a asigura sănătatea cetățenilor și pentru a îmbunătăți serviciile de planificare familială. Ca rezultat al acestor eforturi, ratele totale de fertilitate au scăzut semnificativ în țările în curs de dezvoltare. RTF din țările în curs de dezvoltare, per ansamblu (excluzând China*), au coborât de la 6 copii la o femeie în anii '60 la 3,8 în 1998.

Ratele de natalitate din țările în curs de dezvoltare (excluzând din nou China) au scăzut cu 31% (de la 42 nașuți la 1.000 de locuitori la sfârșitul anilor '60, la 29 la sfârșitul anilor '90). Totuși, ratele de mortalitate au scăzut cu 41% în aceeași perioadă (de la 17 la 10). În consecință, rata de creștere naturală a avut un declin mai puțin dramatic, de 24% (de la 2,5% la 1,9%), decât au avut ratele de natalitate pentru această perioadă. Pe scurt, rata de natalitate în țările în curs de dezvoltare a scăzut semnificativ în ultimii 25 de ani, în timp ce rata de creștere a scăzut într-o manieră mai ponderată.

Multe țări, în special din Europa, „îmbătrânesc” pe măsură ce declinul susținut al fertilității, împreună cu creșterea constantă a speranței de viață la grupe de vârstă înaintată, conduce la o proporție mai mare a persoanelor vârstnice și la o proporție mai scăzută a copiilor și adolescentilor. De aici rezultă creșterea vârstei mediane a populației.

---

* Statisticile fertilității din țările în curs de dezvoltare, excluzând China, oferă o imagine mai reprezentativă a situației demografice din aceste țări. Fertilitatea Chinei (o RTF estimată la un nivel foarte scăzut, de 1,8) și programele de planificare familială au fost destul de diferite față de cele din restul țărilor în curs de dezvoltare.

Anexă

- Sursele și disponibilitatea datelor
- Glosar
- Dictionar trilingv de termeni demografici

Sursele și disponibili- tatea datelor

„Trebuie să existe date referitoare la ...”. De câte ori nu presupunem că există anumiți „experti” care au date despre orice subiect pe care îl cercetăm. De cele mai multe ori datele există cu adevărat. Dar, câteodată, găsirea lor în scopul cercetării poate fi un proces frustrant și costisitor ca timp. Definirea termenilor este foarte importantă. Dacă vrem să avem date referitoare la mărimea populației orașelor trebuie mai întâi să definim „orașul”. „Orașul” în sine sau zona metropolitană? Când ne întrebăm ce populație are Tokyo, trebuie să decidem mai întâi ce înțelegem prin „Tokyo”. Indiferent de datele care sunt necesare, este posibil ca undeva să existe un tabel statistic cu aceste informații. Găsirea acestuia este însă o altă problemă.

Datele demografice și estimările sunt obținute în primul rând din recensăminte naționale, anchetele demografice și statistica stării civile. Recensământul asigură colectarea datelor statistice privind numărul și distribuția teritorială a populației, a structurilor sale demografice și socio-economice, a datelor referitoare

la gospodăriile populației, precum și la condițiile de locuit ale populației țării la un moment dat. O anchetă selectivă asigură datele necesare pentru descrierea aspectelor demografice ale unei populații prin colectarea informațiilor pe un eșantion din populația totală. Statistica stării civile se referă la înregistrarea nașterilor, deceselor, deceselor fetale, căsătoriilor și divorțurilor din cadrul unei populații.

Adesea, în special în țările în curs de dezvoltare, este disponibilă numai o singură sursă dintre acestea sau încă măcar aceasta. Chiar dacă datele sunt disponibile, fidelitatea acestora este adeseori îndoiealnică. Din cauza obstacolelor de natură internă, cum ar fi lipsa de personal specializat, transportul în anumite zone, barierele culturale și lingvistice, recensămintele sunt adesea incomplete și neuniforme ca arie de acoperire. Rezultatele unor recensăminte au fost chiar respinse categoric. În multe țări în curs de dezvoltare înregistrarea vârstei, un element foarte important pentru analize statistice, este incorectă.

Ultimele decenii au adus îmbunătățiri privind calitatea și disponibilitatea datelor din țările în curs de dezvoltare. Eforturile pe plan mondial ale diverselor agenții, cum ar fi Divizia de Statistică a Națiunilor Unite, pentru publicarea standardelor statistice, precum și pentru asigurarea asistenței tehnice pentru organizarea recensămintelor naționale, au avut ca rezultat îmbunătățirea calității datelor obținute sau colectarea datelor inexistente anterior pentru unele regiuni. Programele de mare anvergură incluzând Anchetele Demografice și de Sănătate finanțate de Agenția pentru Dezvoltare Internațională a Statelor Unite (U.S.A.I.D.) au acoperit multe lacune în informațiile despre nivelurile fertilității și modelele acesteia. Dar, în continuare există multe lucruri necunoscute în tabloul demografiei mondiale.

Datele demografice internaționale sunt culese și publicate de un număr de organizații sau agenții.

Anuarul demografic al Diviziei de Statistică a Națiunilor Unite, apărut anual începând cu anul 1948, oferă informații bogate despre populație, rate de natalitate și mortalitate, speranța de viață, populația orașelor și diverse date prelucrate din recensăminte. *Anuarul demografic* conține de asemenea note tehnice valoroase ce oferă definiții și indicatori pentru evaluarea calității datelor.

În publicația bianuală *World Population Prospects*, Divizia de Populație a Națiunilor Unite prezintă o serie de estimări și proiecții demografice din 1950 până în 2050. Această publicație este valoroasă, în special pentru consistența seriilor de timp ale datelor demografice, care sunt continuu actualizate, pe măsură ce se primesc noi informații. Actualizări mai frecvente se pot găsi în *Population and Vital Statistics Report* (Raportul despre populație și statistică stării civile) elaborat de Divizia de Statistică a Națiunilor Unite, o publicație trimestrială care cuprinde date referitoare la populația totală, ratele de natalitate, mortalitate și mortalitate infantilă.

U.S. Census Bureau prelucrează date internaționale și elaborează rapoarte periodice, cum sunt cele din seria *World Population Profile*.

Publicația anuală *World Population Data Sheet* editată de Population Reference Bureau, conține cele mai recente estimări, proiecții și alți indicatori cheie pentru 200 de țări.

Glosar

Observarea comportamentului demografic al unei cohorte pe parcursul vieții sau în mai multe perioade de timp; de exemplu, examinarea caracteristicilor fertilității cohortei de persoane născute între 1940-1945 pe parcursul vieții lor fertile. Ratele calculate pe baza datelor înregistrate pe cohortă sunt indicatori ai cohortei și se folosesc pentru **analize longitudinale**. A se compara cu **Analiza transversală** (pe perioadă).

**Analiza
pe cohortă**

Observarea unei populații într-o anumită perioadă de timp. O astfel de analiză „fotografiază” o populație pe o perioadă relativ scurtă de timp, de exemplu de un an sau la un moment dat. Indicatorii demografici (rate, rapoarte) calculați pe baza datelor din perioada respectivă sunt valabili pentru acea perioadă și se folosesc pentru **analize transversale**. A se compara cu **Analiza longitudinală**.

**Analiza
pe perioadă**

O creștere puternică a ratelor de fertilitate și a numărului absolut de nașteri din SUA, Canada, Australia și Noua Zeelandă imediat după sfârșitul celui de-al doilea Război Mondial (1947-1961).

Baby Boom

Un declin rapid al ratelor de fertilitate până la un nivel scăzut record în SUA în perioada imediat următoare Baby Boom-ului.

Baby Bust

Dimensiunea maximă a unei populații rezidente care poate să trăiască într-un ecosistem dat.

**Capacitatea
de susținere**

Studiu asupra unui eșantion de persoane sau gospodării dintr-o populație, cu scopul de a descoperi caracteristici sau tendințe demografice pentru un segment mai mare sau pentru toată populația. A se vedea și **Recensământ**.

**Cercetarea
selectivă
(anchetă
demografică)**

Grup de persoane care, împărtășesc același eveniment demografic și care sunt studiate în același timp. De exemplu, cohorta născuților anului 1900 este formată

Cohorta

	din toate persoanele născute în acel an. Există și cohorte ale cuplurilor căsătorite în același an, ale promoțiilor școlare etc.
Controlul nașterilor	Metode folosite de cupluri ce permit ca actul sexual să aibă loc cu o probabilitate scăzută de concepție și naștere. Termenul de control al nașterilor este folosit deseori ca sinonim al contraceptiei, controlului fertilității și planificării familiale. Dar controlul nașterilor include și avortul, în timp ce metodele de planificare familială, în mod explicit, îl exclud.
Controlul populației	Concept ce se adresează relației dintre fertilitate, mortalitate și migrație dar este folosit, mai ales, cu referire la eforturile de a încetini creșterea populației prin reducea fertilității. Nu trebuie să se confundă cu planificarea familială. A se vedea și Planificarea familială .
Creșterea (sau descreșterea) naturală	Surplusul (sau deficitul) de nașteri asupra deceselor din cadrul unei populații, într-o anumită perioadă de timp.
Creșterea populației	Creșterea totală a populației ce rezultă din interacțiunea nașterilor, deceselor și migrației dintr-o populație într-o anumită perioadă de timp.
Creșterea zero	O populație în echilibru, cu o rată de creștere zero atinsă când numărul născuților-vii plus cel al imigranților este egal cu numărul de decese plus cel al emigranților.
Demografia	Studiul științific al populațiilor umane care se referă la mărimea, structura, distribuția, densitatea, creșterea și alte caracteristici ale populației, precum și cauzele și consecințele modificării acestor factori.
Densitatea populației	Numărul de persoane pe unitatea de suprafață de teren; de exemplu, numărul de persoane pe milă pătrată sau pe kilometru pătrat de teren arabil.
Depopularea	Starea de scădere accentuată a numărului populației.

Numărul de copii pe care îi are o femeie dintr-o cohortă de femei pe parcursul vieții fertile.	Descendență finală
Vârsta maximă pe care ar atinge-o o persoană în condiții optime.	Durata de viață
Formula de bază în demografie folosită pentru a estima modificarea populației totale între două momente în timp, sau pentru a estima orice componentă necunoscută a modificării populației, în condițiile în care celelalte componente sunt cunoscute. Ecuația balanțieră include toate componentele mișcării populației: nașteri, decese, imigratie, emigratie.	Ecuația echilibrului
Procesul de părăsire a unei țări pentru stabilirea reședinței permanente sau semipermanente în altă țară.	Emigratia
Modelele de limbă, culturale, culinare și tradițiile nu diferențele biologice sau fizice care disting grupurile de persoane.	Etnia
Expresie folosită pentru a descrie tendința de creștere rapidă a populației din secolul XX, rezultată dintr-o rată mondială de natalitate mult mai ridicată decât rata mondială de mortalitate.	Explozia demografică (sau „bomba demografică”)
De obicei două sau mai multe persoane ce trăiesc împreună și sunt înrudite în naștere, căsătorie sau adopție. Familiile pot fi formate din frați/surori sau alte rude sau din cuplurile căsătorite și copiii lor.	Familia
Capacitatea fiziolitică a unei femei de a se reproduce.	Fecunditatea
Performanța reproductivă reală a unui individ, cuplu, grup sau a unei populații. A se vedea și Rata generală de fertilitate .	Fertilitatea
Emigrarea unei proporții semnificative de persoane cu grad ridicat de școlarizare și pregătire profesională dintr-o țară, de obicei către alte țări ce oferă oportunități economice și sociale mai bune (de exemplu medici ce părăsesc o țară în curs de dezvoltare pentru a practica medicina într-o țară dezvoltată).	„Furtul de creiere” („brain drain”)

Gospodăria	Una sau mai multe persoane care locuiesc împreună.
Imigrant ilegal (numit uneori imigrant fără acte)	Străin ce a intrat pe teritoriul unei țări fără a se supune unui control sau fără documentele necesare sau care a violat condițiile de admitere legală pe teritoriul acelei țări, de exemplu prin depășirea perioadei de ședere acordată prin viza de turist sau student.
Imigrația	Procesul de intrare pe teritoriul unei țări pentru a obține o rezidență permanentă sau semipermanentă.
Ipoteza „push-pull”	O teorie a migrației care sugerează că circumstanțele din locul de origine (cum ar fi sărăcia și șomajul) îndepărtează sau împing persoanele din acel loc către locuri care exercită o atracție pozitivă (cum ar fi standarde ridicate de viață sau oportunități de angajare).
Îmbătrânirea populației (îmbătrânire demografică)	Procesul prin care proporțiile de adulți și vârstnici dintr-o populație cresc, în timp ce proporțiile de copii și adolescenți scad. Acest proces are ca rezultat o creștere a vârstei mediane a populației. Îmbătrânirea populației are loc când ratele de fertilitate sunt în declin în timp ce speranța de viață la grupe înaintate de vârstă rămâne constantă sau crește.
Malthus, Thomas Robert (1766-1834)	Pastor și economist englez, renumit pentru teoria expusă în lucrarea „Eseu asupra principiului populației”, prin care arată că populația mondială tinde să crească mai rapid decât mijloacele de existență și că, dacă fertilitatea nu se ține sub control (prin întârzierea căsătoriei sau celibat), foamea, bolile și războaiile vor constitui mijloacele naturale de reducere. A se vedea și Neo-malthusian .
Megalopolis	Termen ce denotă un grup de orașe interconectate.
Migrația	Mișcarea persoanelor peste o anumită graniță cu scopul de a-și stabili o nouă reședință permanentă sau semipermanentă. Se împarte în migrație internațională (migrație între țări) și migrație internă (migrație în cadrul unei țări).

Procesul de părăsire a unei subdiviziuni administrative a unei țări în scopul stabilirii rezidenței într-o altă subdiviziune.	Migrația externă
Procesul de mutare într-o subdiviziune administrativă a unei țări (provincie sau regiune) dintr-o altă subdiviziune, în scopul stabilirii rezidenței.	Migrația internă
Efectul net al imigrăției și emigrăției asupra populației unei regiuni într-o anumită perioadă de timp, exprimat ca o creștere sau o descreștere.	Migrația netă
Mișcarea geografică a persoanelor.	Mobilitatea
Schimbare a statutului social (de exemplu, schimbarea ocupației).	Mobilitatea socială
Tendința de continuare a creșterii populației și după perioada în care s-a atins nivelul de înlocuire al fertilității ca urmare a concentrării mari de persoane în grupele de vârstă fertilă.	Momentum demografic
Frecvența bolilor, maladiilor, traumatismelor și dizabilităților într-o populație.	Morbiditatea
Decesele, ca o componentă a mișcării populației.	Mortalitatea
Nașterile, ca o componentă a mișcării populației.	Natalitatea
Suștinător al restricționării creșterii populației prin folosirea controlului nașterilor (Thomas Malthus nu a susținut controlul nașterilor ca măsură corectivă a creșterii rapide a populației.)	Neo-malthusian
Nivelul de fertilitate la care un cuplu are doar numărul de copii necesar pentru a-1 înlocui (aproximativ 2 copii pe cuplu).	Nivelul de înlocuire al fertilității
Frecvența, caracteristicile și dizolvarea căsătoriilor într-o populație.	Nupțialitatea
Numărul de copii născuți vii de o femeie până la un moment dat. De exemplu, o femeie care a născut doi copii este o „femeie cu paritatea doi” și o femeie care nu a născut niciun copil viu este o „femeie nulipară”.	Paritatea

Perioada de dublare a numărului populației	Numărul de ani necesari pentru ca o populație să își doubleze numărul, având în vedere rata de creștere a populației la momentul respectiv.
Perioada fertilă	Durata vieții reproductive a unei femei, presupusă, din scopuri statistice, ca fiind între 15-44 sau 15-49 ani.
Piramida vârstelor	Este o reprezentare grafică a distribuției populației pe vârste și sexe. Prin convenție, vârstele tinere sunt reprezentate la bază, bărbații pe stânga și femeile pe dreapta. Ea permite comparații între populații și o percepere ușoară și rapidă a diferitelor fenomene demografice, cum ar fi îmbătrânirea populației, echilibrul sau dezechilibrul dintre sexe, inclusiv efectul demografic al catastrofelor și războaielor.
Planificarea familială	Efortul conștient al cuplurilor de a regla numărul și distanța între nașteri prin metode artificiale sau naturale de contracepție. Planificarea familială înseamnă controlul concepției pentru evitarea sarcinii și a avortului, dar, include, de asemenea, și eforturile cuplurilor de a avea copii.
Politica antinatalistă	Politica unui guvern, a unei societăți sau a unui grup social de a încetini creșterea populației prin încercarea de a limita numărul de nașteri.
Politica de populație	O serie de măsuri explicite sau implicate instituite de un guvern pentru a influența mărimea, creșterea, distribuția sau structura populației.
Politica pronatalistă	Politica unui guvern, a unei societăți sau a unui grup social de a spori creșterea populației prin încercarea de a crește numărul de nașteri.
Populația	Grup de organisme de același fel.
Populația „îmbătrânită”	O populație cu o proporție relativ ridicată de persoane vârstnice, o vârstă mediană ridicată și, în consecință, cu un potențial scăzut de creștere.

O populație fără migrație externă astfel încât numărul populației se schimbă doar prin nașteri și decese.	Populația închisă
O populație a cărei rată de creștere și structură pe vârste rămân neschimbată ca rezultat al faptului că ratele de natalitate și mortalitate specifice pe vârste au rămas constante pe o perioadă suficientă de timp.	Populația stabilă
O populație cu o proporție relativ ridicată de copii, adolescenți și adulți tineri, cu o vârstă mediană scăzută și, în consecință, cu un potențial ridicat de creștere.	Populația „tânără”
Estimarea schimbărilor viitoare ale numărului populației, luând în considerare anumite ipoteze asupra tendințelor ratelor de fertilitate, mortalitate și migrație. Adesea demografii publică proiectări ale aceleiași populații bazate pe scenarii pesimiste, medii și optimiste asupra modului în care aceste rate se vor schimba în viitor.	Proiectarea populației
Numărul de avorturi la 1.000 de născuți-vii într-un an calendaristic.	Raportul avorturilor
Numărul de copii în vîrstă de sub 5 ani la 1.000 de femei de vîrstă fertilă (15-44 sau 15-49 ani) într-o populație, într-un an de referință. Acest indicator brut al fertilității bazat pe datele elementare ale unui recensământ, este folosit atunci când nu există informații mai detaliate asupra fertilității.	Raportul copii-femei
Raportul dintre populația dependentă din punct de vedere economic și partea productivă a populației s-a definit, în mod arbitrar, ca raportul dintre vîrstnici (65 ani și peste) plus tineri (sub 15 ani) și populația în vîrstă de muncă (15-64 ani).	Raportul de dependență demografică
Raportul dintre persoanele de vîrste definite ca dependente economic (sub 15 ani sau peste 64 ani) și persoanele productive economic (15-64 ani) într-o populație.	Raportul de dependență pe vîrste

Raportul de masculinitate	Numărul de bărbați care revin la 100 de femei dintr-o populație.
Raportul de mortalitate maternă	Reprezintă numărul de femei decedate în urma complicațiilor sarcinii sau nașterii la 100.000 de născuțivii într-un an de referință.
Rasa	Este definită în primul rând de societate, nu de genetică, și nu există categorii acceptate universal.
Rata avorturilor	Numărul de avorturi la 1.000 de femei de vârstă fertilă (15-44 ani sau 15-49 ani) într-un an de referință.
Rata brută	Rata oricărui eveniment demografic calculat față de populația totală.
Rata brută de reproducere (RBR)	Numărul mediu de fete pe care l-ar naște o femeie (sau un grup de femei) în timpul vieții dacă ar trece prin perioada fertilă conformându-se ratelor specifice de fertilitate pe vârste dintr-un an de referință. A se vedea și Rata netă de reproducere și Rata totală de reproducere .
Rata cazurilor de îmbolnăvire	Numărul de cazuri înregistrate ale unei boli specifice la 100.000 locuitori în anul de referință.
Rata cazurilor fatale	Proporția persoanelor care au decedat în urma contractării unei boli, din cauza acesteia, față de numărul total al celor care au contractat boala, într-o anumită perioadă de timp.
Rata de creștere	Numărul de persoane adăugat la (sau scăzut din) populație într-un an de referință, ca urmare a creșterii naturale și migrației nete, exprimat procentual față de populația de la începutul perioadei de timp.
Rata de creștere (sau descreștere) naturală	Rata cu care o populație crește (sau descrește) într-un an calendaristic datorită unui surplus (sau deficit) de nașteri asupra deceselor, exprimată procentual față de populația de bază.

Numărul de divorțuri la 1.000 de locuitori într-un an de referință.	Rata de divorțialitate (sau rata brută de divorțialitate)
Numărul de emigranți ce părăsesc o zonă de origine la 1.000 de locuitori din zona de origine, într-un an de referință.	Rata de emigrare
Numărul de născuți-vii ai femeilor căsătorite la 1.000 de femei căsătorite de vîrstă fertilă într-un an de referință.	Rata de fertilitate maritală
Numărul de imigranți care ajung la o destinație la 1.000 de locuitori ai acelei destinații, într-un an de referință.	Rata de imigrare
Numărul de persoane care contractează o boală la 1.000 de persoane ce prezintă riscul de a contracta acea boală într-un an de referință.	Rata de incidentă
Numărul de decese la 1.000 de locuitori într-un an de referință.	Rata de mortalitate (sau rata brută de mortalitate)
Reprezintă numărul de decese ale copiilor de până la 1 an la 1.000 de născuți-vii într-un an de referință.	Rata de mortalitate infantilă
Numărul de decese ale copiilor în vîrstă de sub 28 de zile la 1.000 de născuți-vii într-un an de referință.	Rata de mortalitate neonatală
Numărul de decese atribuite unei cauze specifice la 100.000 de locuitori într-un an de referință.	Rata de mortalitate pe cauze de deces
Numărul de decese fetale de după a 22-a săptămână de sarcină plus numărul de decese ale născuților-vii în vîrstă de sub 7 zile, la 1.000 de născuți-vii într-un an de referință.	Rata de mortalitate perinatală

Rata de mortalitate postneonatală	Numărul anual de decese ale născuților-vii în intervalul de la 28 de zile până la un an, la 1.000 de născuți-vii într-un an de referință
Rata de natalitate (sau rata brută de natalitate)	Numărul născuților-vii la 1.000 de locuitori într-un an de referință. A nu se confunda cu rata de creștere.
Rata de natalitate a femeilor necăsătorite	Numărul de născuți-vii la 1.000 de femei necăsătorite (niciodată căsătorite, văduve sau divorțate) în vîrstă fertilă (15-49 ani).
Rata de nuptialitate (sau rata brută de nuptialitate)	Numărul de căsătorii la 1.000 de locuitori într-un an de referință.
Rata de prevalență	Numărul de persoane care suferă de o anumită boală la un anumit moment dat, la 1.000 de locuitori.
Rata de recăsătorie	Numărul de recăsătorii la 1.000 de persoane căsătorite anterior (adică văduve sau divorțate), într-un an de referință.
Rata de supraviețuire	Proporția persoanelor dintr-un grup specificat (de vîrstă, sex sau stare de sănătate) în viață la începutul unui interval (ca de exemplu o perioadă de 5 ani) care supraviețuiesc până la sfârșitul aceluia interval.
Rata generală de fertilitate	Numărul de născuți-vii la 1.000 de femei de vîrstă fertilă (15-44 sau 15-49 ani), într-un an de referință.
Rata netă de migrație	Rata netă de migrație arată efectul net al imigrației și emigrației asupra populației unei regiuni, exprimat ca o creștere sau o descreștere a populației la 1.000 de locuitori ai regiunii respective într-un an de referință.
Rata netă de reproducere (RNR)	Numărul mediu de fete pe care l-ar naște, în cursul vieții, o femeie (sau un grup de femei) de vîrstă fertilă, dacă, s-ar conforma ratelor specifice de fertilitate și mortalitate pe vîrste într-un an de referință.

referință. Această rată este similară cu rata brută de reproducere, dar ține cont de faptul că unele femei decedeează înainte de terminarea perioadei fertile. O rată netă de reproducere de „1” arată că fiecare generație de mame are exact atâtea fiice pentru a o înlocui în cadrul populației. A se vedea și **Rata totală de fertilitate și Nivelul de înlocuire al fertilității**.

Rata obținută pentru anumite vîrste sau grupe de vîrstă (de exemplu, rata de fertilitate, rata de mortalitate, rata de nuptialitate, rata de alfabetizare sau rata de școlarizare).

Numărul mediu de copii pe care i-ar naște o femeie (sau un grup de femei) în timpul vieții dacă ratele de fertilitate din anul de referință s-ar aplica pe toată durata perioadei ei fertile. Această rată este exprimată și ca numărul de copii pe care o femeie îi are la un moment dat. A se vedea și **Rata brută de reproducere și Rata netă de reproducere**.

Cercetare statistică a întregii populații dintr-o anume țară (regiune) având ca obiectiv determinarea numărului și distribuției teritoriale a populației, a structurilor sale demografice și socio-economice, a datelor referitoare la gospodăriile populației, precum și a condițiilor de locuit ale populației la un moment dat.

Sistem guvernamental de colectare a datelor în care caracteristicile demografice și socio-economice ale populației sunt înregistrate în mod continuu. Danemarca, Suedia și Israel se numără printre țările care întrețin registre universale în scopuri demografice înregistrând toate evenimentele majore (naștere, căsătorie, migrație, deces) ce au loc pentru fiecare individ, astfel încât informații actualizate asupra populației sunt disponibile oricând. Alte țări, cum ar fi SUA, păstrează registre parțiale, cum ar fi registrele de securitate socială și de vot, pentru scopuri administrative.

**Rata specifică
pe vîrstă**

**Rata totală
de fertilitate
(RTF)**

**Recensă-
mântul**

**Registrele
de populație**

Sănătatea reproducerei	Sănătatea reproducerei este o stare de bine completă din punct de vedere fizic, mental și social și nu înseamnă numai absența unei boli sau a unei infirmități, ci se referă la procesele, funcțiile sistemului de reproducere în toate etapele vieții.
Speranța de viață	Numărul mediu suplimentar de ani pe care o persoană î-ar trăi dacă ratele de mortalitate ar rămâne neschimbate pe parcursul vieții persoanei respective. De obicei, este citată ca speranță de viață la naștere.
Statistica stării civile	Datele demografice referitoare la nașteri, decese, decese fatale, căsătorii și divorțuri.
Structura pe vârste și sexe	Componenta unei populații determinată de numărul sau proporția bărbătilor și femeilor la fiecare categorie de vîrstă. Structura pe vârste și sexe a unei populații este rezultatul cumulat al tendințelor din trecut ale fertilității, mortalității și migrației. Informația asupra structurii pe vârste și sexe este esențială pentru analiza multor tipuri de date demografice. A se vedea și Piramida vârstelor .
Tabela de mortalitate	Este o reprezentare tabelară a speranței de viață și a probabilității unui grup al populației de a deceda la orice vîrstă (sau grup de vârste), conform ratelor de mortalitate specifice pe vârste din acel moment. Tabela de mortalitate oferă o imagine completă și organizată asupra mortalității populației.
Tranzitia demografică	Schimbările istorice prin care trec populațiile de la rate ridicate de natalitate și mortalitate către rate scăzute de natalitate și mortalitate. Declinul mortalității adeseori precede și declinul fertilității, rezultatul fiind creșterea populației pe perioada tranzitiei.
Urban	Țările au definiții diferite pentru clasificarea populației ca aparținând mediului „urban” sau „rural”. În mod obișnuit, se consideră că o aşezare sau o comunitate cu o populație de cel puțin 2.000 locuitori este zonă urbană. În <i>Anuarul demografic</i> al SUA este publicată anual o listă a definițiilor acestei noțiuni în diferite țări.

Creșterea proporției persoanelor ce locuiesc în zonele urbane.	Urbanizarea
Coabitarea unui cuplu necăsătorit pentru o perioada extinsă de timp. Cu toate că aceste uniuni pot fi destul de stabile, în statisticile oficiale ele nu sunt considerate căsătorii legale.	Uniunea consensuală
A se vedea Perioada fertilă .	Vârstă de reproducere
Vârstă care împarte o populație în două grupe numeric egale; adică jumătate fiind formată din persoane mai tinere de această vîrstă și cealaltă jumătate din persoane mai în vîrstă.	Vârstă mediană
Media aritmetică ponderată a vîrstelor tuturor membrilor unei populații.	Vârstă medie
O concentrare mare de populație, de obicei o zonă cu 100.000 sau mai mulți locuitori. Zona include un oraș important cu cel puțin 50.000 de locuitori și zonele administrative aflate în jurul acestuia, care îi sunt integrate din punct de vedere social și economic.	Zona metropolitană

Dicționar trilingv de termeni demografici

Română	Engleză	Franceză	Rusă
Analiză pe cohortă	Cohort analysis	Analyse de cohorte	Когортный анализ
Analiză pe perioada transversală	Period analysis	Analyse transversale	Анализ периода
Anchetă (cercetare selectivă)	Survey	Enquête	Выборочное обследование
Crestere exponențială	Exponential growth	Croissance exponentielle	Экспоненциальный рост
Crestere naturală	Natural increase	Accroissement naturel	Естественный прирост
Crestere negativă a populației	Negative population growth	Croissance de population négative	Отрицательный прирост населения
Creserea populației	Population increase	Accroissement de la population	Прирост населения
Creserea demografică zero	Zero population growth	Croissance zéro de population	Нулевой прирост населения
Demografie	Demography	Démographie	Демография
Densitatea populației	Population density	Densité de population	Плотность населения
Distribuția populației	Population distribution	Répartition de la population	Размещение населения
Durata de viață	Life span	Longévité	Продолжительность жизни
Ecuația balanțieră	Balancing equation	Équation d'équilibre	Уравнение демографического баланса
Emigratie	Emigration	Emigration	Эмиграция
Fecunditate	Fecundity	Fécondité	Глодовитость
Fertilitate	Fertility	Fertilité	Фертильность
Imigrant ilegal	Illegal alien	Étranger en situation illégale	Нелегальный иммигрант
Imigratie	Immigration	Immigration	Иммиграция
Migratie	Migration	Migration	Миграция
Migratie externă	Out-migration	Emigration interne	Внешняя миграция
Migratie internă	In-migration	Immigration interne	Внутренняя миграция

Migrație netă	Net migration	Migration nette	Сальдо миграции
Mobilitate	Mobility	Mobilité	Подвижность
Momentum demografic	Population momentum	Elan démographique	Порыв к росту народонаселения
Morbidity	Morbidity	Morbidité	Заболеваемость
Mortalitate	Mortality	Mortalité	Смертность
Născeri în afara căsătoriei	Births outside marriage	Taux d'illégitimité	Внебрачная рождаемость
Natalitate	Natality	Natalité	Рождаемость
Nivelul de înlocuire al fertilității	Replacement level fertility	Fécondité de remplacement (ou renouvellement)	Возмещающий уровень рождаемости
Nupcialitate	Nuptiality	Nuptialité	Брачность
Paritate	Parity	Parité	Гаритет
Perioada de dublare a numărului populației	Doubling time	Temps de doublement	Время удвоения численности населения
Piramida vârstelor	Population pyramid	Pyramide des âges	Возрастная пирамида
Planificare familială	Family planning	Planification de la famille	Гленирование семьи
Politica de populație	Population policy	Politique en matière de population	Политика народонаселения
Politici pronatalistă	Pronatalist policy	Politique pro-nataliste	Политика, способствующая повышению рождаемости
Populația	Population	Population	Население
Populație îmbătrânită	Old population	Population vieille	Старое население
Populație optimă	Optimum population	Population optimum	Оптимальная численность населения
Populație stabila	Stable population	Population stable	Постоянное население
Populație staționară	Stationary population	Population stationnaire	Стационарное население
Populație tânără	Young population	Population jeune	Молодое население

Proiecție de populație	Population projection	Projection de la population	Прогнозирование населения
Raport de dependență de vârstă	Age-dependency ratio	Rapport de dépendance en fonction de l'âge	Коэффициент демографической нагрузки
Raportul copii-femei	Child-woman ratio	Rapport enfant-femme	Индекс детности
Raportul avorturilor	Abortion ratio	Rapport d'avortement	Уровень абортов (на 1000 женщин в fertилного возраста)
Raportul de masculinitate	Sex ratio	Rapport de masculinité	Соотношение численности полов
Rata avorturilor	Abortion rate	Taux d'avortement	Уровень абортов (на 1000 живорожденных)
Rata brută de reproducere	Gross reproduction rate	Taux brut de reproduction	Брутто-коэффициент воспроизводства
Rata cazurilor de îmbolnăvire	Caserate	Taux de cas	Коэффициент заболеваемости
Rata de creștere	Growth rate	Taux de croissance	Коэффициент прироста
Rata de creștere naturală	Rate of natural increase	Taux d'accroissement naturel	Коэффициент естественного прироста населения
Rata de descendență finală	Completed fertility rate	Taux de descendance finale	Ичерпанная рождаемость
Rata de divorțialitate	Divorce rate	Taux de divorce	Коэффициент разводимости
Rata de emigratie	Emigration rate	Taux d'émigration	Коэффициент эмиграции
Rata de fertilitate maritală	Marital fertility rate	Taux de fertilité maritale	Коэффициент брачной рождаемости
Rata de imigrare	Immigration rate	Taux d'immigration	Коэффициент иммиграции
Rata de incidentă	Incidence rate	Taux d'incidence	Коэффициент заболеваемости
Rata de imigratie netă	Net migration rate	Taux net de migration	Коэффициент чистой миграции
Rata de mortalitate	Death rate	Taux de mortalité	Коэффициент смертности
Rata de mortalitate infantilă	Infant mortality rate	Taux de mortalité infantile	Коэффициент младенческой смертности
Rata de mortalitate maternă	Maternal mortality rate	Taux de mortalité maternelle	Коэффициент материнской смертности
Rata de mortalitate neonatală	Neonatal mortality rate	Taux de mortalité néonatale	Коэффициент неонатальной смертности
Rata de mortalitate perinatală	Perinatal mortality rate	Taux de mortalité périnatale	Коэффициент перинатальной смертности
Rata de mortalitate post-neonatală	Postneonatal mortality rate	Taux de mortalité post néonatale	Коэффициент постнеонатальной смертности

Rata de natalitate	Birth rate	Taux de natalité	Коэффициент рождаемости
Rata de nupțialitate	Marriage rate	Taux de mariage	Коэффициент брачности
Rata de prevalență	Prevalence rate	Proportion de malades	Коэффициент распространенности болезни
Rata de supraviețuire	Survival rate	Taux de survie	Вероятность дожития до следующего возраста
Rata cazurilor fatale	Case fatality rate	Taux de létalité	Коэффициент летальности
Rata generală de fertilitate	General fertility rate	Taux général de fécondité (taux de fécondité)	Специальный коэффициент рождаемости
Rata netă de reproducere	Net reproduction rate	Taux net de reproduction	Нетто-коэффициент воспроизводства
Rata specifică de mortalitate pe cauze de deces	Cause specific death rate	Taux de mortalité par cause	Коэффициент смертности по причинам смерти
Rata specifică pe vârstă	Age-specific rate	Taux par âge	Половозрастной коэффициент
Rata totală de fertilitate	Total fertility rate	Indice synthétique de fécondité	Суммарный коэффициент рождаемости
Rată brută	Crude rate	Taux brut	Брутто - коэффициент
Recensământ	Census	Recensement	Перепись
Registru de stare civilă	Population register	Registre de population	Регистр населения
Speranța de viață	Life expectancy	Espérance de vie	Ожидаемая продолжительность жизни
Standardizare	Standardization	Normalisation	Стандартизация
Statistica sării civile	Vital statistics	Statistiques d'état civil	Статистика естественного движения населения
Tabela de mortalitate	Life table	Table de mortalité	Таблица смертности
Urbanizare	Urbanization	Urbanisation	Урбанизация
Vârstă fertilă	Childbearing age	Âge de procréation	Детородный возраст
Vârstă mediană	Median age	Age médian	Медианный возраст
Vârstă medie	Mean age	Age moyen	Средний возраст
Zonă urbană	Urban area	Zone urbaine	Городские поселения

Population Reference Bureau (PRB) oferă persoanelor din întreaga lume informații despre populație, sănătate și mediul înconjurător și permite folosirea acestei informații pentru a ameliora bunăstarea generației prezente și a celei viitoare.

- **Informează.** PRB analizează datele și cercetările complexe efectuate în domeniul demografic pentru a oferi cea mai obiectivă, exactă și recentă informație cu privire la populație, într-un mod accesibil și prin pledoarie, tuturor celor interesați, jurnaliștilor și factorilor de decizie, în egală măsură.
- **Permite.** Angajamentul nostru de a pune informația în acțiune ne diferențiază de alte instituții. PRB formează coaliții și organizează ateliere de lucru în întreaga lume pentru a oferi grupurilor țintă instrumentele de care dispune necesare pentru a înțelege și a comunica eficient în problemele ce vizează populația.
- **Ameliorează.** PRB activează pentru a se asigura că organele de decizie din țările în dezvoltare și din Statele Unite ale Americii se bazează pe date solide, și nu pe informații neîntemeiate și învechite în procesul de elaborare a politicilor în domeniul populației, sănătății și mediului înconjurător.

Vizitează www.prb.org pentru a găsi:

Articole și rapoarte. În fiecare lună este prezentat un nou conținut informațional asupra unei varietăți de subiecte cum ar fi egalitatea de genuri (gender), sănătate reproductivă, mediu înconjurător și rasă/etnie.

Bancă de grafice. Slide-uri în PowerPoint ce includ informații cu privire la populație, gata pentru utilizare în prezentări sau în sala de studiu.

Discuții online ale PRB. Disponibile pe <http://discuss.prb.org>. Alăturați-vă discuțiilor în regim on-line cu personalul PRB asupra aspectelor, tendințelor

și problemelor importante ce vizează populația, sănătatea și mediul înconjurător. Stenogramele acestor discuții sunt arhivate pe website-ul PRB.

Sistem de căutare. Include o bază de date cu 136 variabile ce vizează populația, sănătatea și mediul înconjurător pentru 237 țări, 28 regiuni și subregiuni ale lumii. Baza de date a SUA include peste 250 variabile sociale, economice și demografice pentru fiecare dintre cele 50 state și pentru districtul Columbia.

Pentru profesori. Acces on-line la planurile cursurilor, hărți și resurse educaționale.

Pentru jurnaliști. Plasează pe primul plan comunicatele de presă, întrebările puse frecvent, difuzările audio-vizuale prin internet și un dicționar de termeni demografici.

„Stirile PRB” și „Evenimente și instruire”. Anunță lunar seminarele organizate pentru elaborarea politicilor, programele de burse și stagii practice, atelierele de lucru, precum și știrile ce vizează programele PRB de comunicare, cele naționale și internaționale.

Expediați prin poșta electronică. Expediați altor persoane scrisori electronice ce includ link-uri către conținutul PRB.

Pagina țării. Parcurgeți datele cu privire la populație, sănătate și mediu înconjurător pentru oricare dintre cele 237 țări și găsiți link-urile către articolele și rapoartele relevante ale PRB, precum și către website-urile altor organizații.

Actualizarea Web. Înregistrați-vă pentru a primi prin poșta electronică anunțurile despre noul conținut al website-ului și despre seminarele și cursurile de instruire organizate de PRB.

www.prb.org

www.prb.org/espanol • www.prb.org/francais

UNFPA, Fondul ONU pentru Populație, este o agenție internațională de dezvoltare care promovează dreptul fiecărui om - femeie, bărbat, copil - la o viață sănătoasă și cu şanse egale în societate.

UNFPA ajută țările în care activează să folosească informațiile despre populație pentru a elabora politici și programe de reducere a sărăciei și de creare a condițiilor pentru ca fiecare sarcină să fie dorită, fiecare naștere să fie sigură, fiecare Tânăr să fie protejat de HIV-SIDA și fiecare fată și femeie să fie tratată cu respect și să trăiască o viață demnă.

Traducători:

Traian Pușcașu, sociolog, Centrul de Cercetări Demografice
“Vladimir Trebici”, Academia Română

Nina Cesnocoava, statistician-demograf
Biroul Național de Statistică, Republica Moldova

Responsabili de ediție: Boris Gâlca, Olga Poalelungi
Tehnoredactare: Liuba Valcov

Imprimat la **Tipografia “Vite-Jesc” SRL**
Tiraj 1000 ex. 96 pag. 1/16, hârtie cretată 115g, color 2+2, coperta 4+0
Chișinău, str. Șciusev nr. 106
Tel/Fax.: 022 23-48-32
E-mail: **jesc@poligrafia.md** • Website: **www.poligrafia.md**